

**GOZDNO
GOSPODARSTVO**
SLOVENJ GRADEC D.D.

leto: XXXIX junij 2007 številka: **6**

Vihornik

Poština plačana pri
pošti Slovenj Gradec
Cena 2,90 € (695,00 SIT)

naslovna tema

Teden gozdom 2007 – 10. regijski kviz o poznavanju gozda

gozdarstvo

Zanimive grmovne in drevesne vrste
v Območni enoti Slovenj Gradec

kmetijstvo

Hrušev ožig (*Erwinia amilovora*)
se ponovno širi

ljudje in dogodki

Letošnje usposabljanje gorskih
stražarjev na Koroškem

KOROŠKA OSREDNJA KNJIŽNICA

NA GRADU 1

2390 RAVNE NA KOROŠKEM

Teden gozdov 2007 – 10. regijski kviz o poznavanju gozda

Gorazd Mlinšek, univ. dipl. inž. gozd., Zavod za gozdove Slovenije, Območna enota Slovenj Gradec

Prireditve ob letošnjem Tednu gozdov so potekale po vseh štirinajstih gozdnogospodarskih območjih Zavoda za gozdove Slovenije od 28. maja do 3.

junija, pa tudi teden pred tem terminom in po njem. Letošnje geslo Tedna gozdov je bilo »Gozd in mi«. Poudarek je bil na gozdnem bontonu. Osred-

nja prireditve Zavoda za gozdove Slovenije je bila 31. maja 2007 v Osnovni šoli F. S. Finžgarja v Lescah. Na okrogli mizi so se predstavniki različnih

inštitucij razgovorili o osveščanju javnosti in o varstvu gozdov. Po kulturnem programu so si prisotni ogledali zanimivo likovno razstavo.

Tekmovalcem so zapeli učenci Osnovne šole Vuzenica.

Na začetku GUP Pistrov grad

Med kulturnim programom

V gozdu je prijetno tudi v dežju.

Gozdni bonton na smreki

Gozdni bonton na bukvi

Pred začetkom tekmovanja

V Območni enoti Slovenj Gradec (ZGS) smo gozdarji poleg drugih prireditev izvedli tudi 10. regijski kviz o poznavanju gozda, in sicer 30. maja 2007 v Vuzenici. Kviza se je udeležilo 12 ekip iz 12 osnovnih šol koroške regije. Tekmovanje se je pričelo v dvorani Gasilskega društva Vuzenica, kjer so učenci Osnovne šole Vuzenica v prijetnem glasbeno in literarno obarvanem programu predstavili svoj domači kraj. Po kulturnem programu so se sedmošolci kljub dežju podali na Gozdno učno pot Pistrov grad. Opremljeni za slabo vreme in polni znanja so pod nad-

zoram kontrolorjev gozdarjev reševali zanimiva vprašanja o gozdu in o obnašanju v gozdnem prostoru. Tekmovanje so zaključili na športnem igrišču v Šentvidu nad Vuzenico. V leseni brunarici Turističnega društva Vuzenica so se pogreli

in okrepli ter nestrpnost pričakali razglasitev rezultatov tekmovanja. Vsi udeleženci kviza so bili zelo dobri. Organizatorji kviza so morali najboljšim ekipam, ki so imele enako število točk, postaviti dodatna vprašanja. Najboljša je bila

ekipa 2. Osnovne šole Slovenj Gradec (Vitjan Blagotinšek, Nejc Hodnik, Aljaž Lavre), 2. mesto je dosegla ekipa Osnovne šole Franja Goloba s Prevalj (Maruša Leskovec, Anja Krivograd, Barbara Veber), tretji pa so bili učenci Osnovne šole

Šentjanž pri Dravogradu (Jasna Breznik, Veronika Hriberšek, Analina Štumberger). Najboljše ekipe so bile nagrajene, gozdarji pa so v zahvalo za sodelovanje na kvizu predstavnici vuzeniške šole Veri Lešnik izročili jerebiko. V kontejnerju

Reševanje naloge pod dežnikom

Uh, kako težko vprašanje!

Rezultate je preverjala stroga komisija.

Točka o mlaki

Najboljši so dobili še dodatno vprašanje – poznavanje grmovnih in drevesnih vrst.

posajeno sadiko so sponzorirali v drevesnici Omorika na Muti.

Hvala vsem, ki so pripomogli k uspešni organizaciji kviza v Vuzenici, še posebno pa ravnatelju Osnovne šole Vuzenica in županu vuzeniške občine Miranu Kusu.

Vse foto Gorazd Mlinšek

Informativni gozdarski storži v maju

Gorazd Mlinšek, univ. dipl. inž. gozd., ☎ Zavod za gozdove Slovenije, Območna enota Slovenj Gradec

Letošnji maj je bil bolj muhast. Prevladovalo je oblačno in nevihtno vreme. Morda je april z zamudo izlil planirano količino padavin. V prvi polovici so se pojavljale nevihte v popoldanskem in večernem času kratkotrajno in bolj poredko, so pa bile bolj intenzivne v drugi polovici cvetočega maja. No, letošnji maj je bil predvsem v nižinah že odcvetajoči. Sadno drevje je bilo v polnem razcvetu že v začetku maja, v višjih predelih je zelo cvetela smreka. Zanimivo je, da se cvetenje smreke pojavlja že nekaj let zapovrstjo, smreka v normalnih pogojih namreč močnejše semeni vsaka štiri leta. Morda se čuti ogroženo ...

Za maj visoke temperature so omogočale za naše kraje zgoden in nemoten razvoj podlubnikov. Najnižje jutranje temperature so bile od 4° C (4. in 19. 5. 2007) do 17° C, čez dan pa je sonce segrelo zrak od 15 do 28° C (22., 23., 24. 5. 2007). Lokalno se je v dežnih nevihtah pojavljala tudi toča, vendar škode v koroški regiji

ni povzročila. Visoke temperature in z majsko vlago preprijena tla so vzpodbudila hitro rast trave, tako da so nižinski kmetje prijeli za koso in kosilnico že okoli 19. maja. Prejšnja leta so imeli prvo košnjo šele v začetku junija. Zgodnja košnja pa ni garancija za obilno količino suhe in balirane travnate krme. Narava tudi na travniku ne troši energije nekontrolirano. Najprej so vzkile manj razvajene travne vrste, ki so bolj prilagojene na slabše rastne razmere (suša v aprilu) in manj izčrpavajo tla. Bolj zmešana situacija porabe energije pa je na z umetnim gnojem in »pričko« pogojenem travniku, kjer izginjajo nekatere zdravilne rastlinske vrste.

Upam, da vas ni streslo ob prebiranju negozdarske teme, o kateri razmišlja gozdar in pisec Storžev. Pestrost rastlinskih in živalskih vrst ni pomembna samo za gozdni prostor, temveč tudi za negozdni, saj je sestavni del naše gozdnate krajine. Zares pa je streslo Korošce v popoldanskem času 5. maja. Tokrat je bil epicenter potresa v bližini Celovca.

In kakšna je bila pestrost dogajanj v gozdovih gozdnogospodarske območne enote Slovenj Gradec v mesecu ljubezni?

Za pestrost so poskrbeli podlubniki, ki so v tem mesecu pričeli intenzivno rojiti. Verjetno so se veselili, da letos ne bodo imeli težav s stanovanjsko stisko, saj jim je marčevski težek sneg v obliki snegolomov omogočil veliko bivalno ponudbo. V območju smo evidentirali čez 20000 m³ po snegu polomljenega in poškodovanega drevja. **Takojšnje aktivnosti revirnih gozdarjev, lastnikov gozdov, gozdnih delavcev in drugih izvajalcev del v gozdu pri pospravi razpršenih snegolomov in preventivno varstvenih ukrepih bodo preprečile prekomerno namnožitev podlubnikov!**

V maju smo gozdarji opazili, da so v posameznih predelih območja v večjem obsegu prisotne tudi gozdne uši (na smreki). Uši drevesa fiziološko ne prizadejejo. Dvig dnevni temperatur in vlažnost zraka omogočata razvoj nekaterih žuželk, ki so do sedaj imele življenjski prostor le v toplejših južnih krajih. Vse bolj pogost pa je tudi pojav

Pod vrhom Plešivške Kope

najrazličnejših gliv, ki ogrožajo posamezne drevesne vrste. **Bodimo pozorni na karantenske in druge bolezni v naših gozdovih!** Ponovno sta se v slovenskem prostoru pojavili bolezni, ki imata poleg sadnega drevja za gostitelja tudi nekatere gozdne grmovne in drevene vrste. To sta šarka in hrušev ožig. Navadni kostanj, predvsem pa mlada kostanjeva drevesca, ogroža poleg kostanjevega raka kostanjeva šiškarica. V Sloveniji se je pojavil tudi rak na gorskem javorju. Na brežiškem gozdnogospodarskem območju je v letošnjem letu prisotno močnejše sušenje velikega jesena (predvsem v razvojni fazi mladovja). Lastniki gozdov in drugi, v kolikor opazite kakšne spremembe (bolezenske znake) na gozdnem drevju, o tem obvestite svojega revirnega gozdarja ali avtorja Informativnih gozdarskih storžev. Če je drevo obolelo, bomo poslali obolele veje ali pa povzročitelje bolezni (žuželke) strokovno analizo v Gozdarski inštitut Slovenije, kjer so v okviru Poročevalske, diagnostične in prognostične službe za varstvo gozdov zadolženi za spremljanje pojava raznih bolezni v gozdnem prostoru in za svetovanja o ukrepih zatiranja ter preventivnih ukrepih. V tej službi smo aktivni tudi gozdarji javne gozdarske službe (ZGS). 9. maja smo se sestali na ope-

Udeleženci izobraževalne delavnice - priprave na načrtovanje GGN GE Dravograd - pri Krišanu v Trbošnjah

Na Plešivški Kopi – rastišču divjega petelina

rativnem sestanku v prostorih ZGS OE Slovenj Gradec vodja odseka za gojenje in varstvo gozdov, vodje krajevnih enot in svetovalci za načrtovanje in gojenje gozdov. Pridružil se nam je gozdarski inšpektor Drago Križan. Tema sestanka so bili podlubniki, sanacija letošnjih snegolomov in preventivno varstveni ukrepi. **Poudarek je bil na nadaljevanju resnega pristopa zatiranja podlubnikov, kajti z malomarnim izvajanjem sečnje (takojšnja ukrepanja), slabim izvajanjem gozdnega reda, slabimi preventivno varstvenimi ukrepi in nepravčasnim odvozom hlovdovine iz gozda na nadaljnjo obdelavo na lesna skladišča in žage izzivamo katastrofo, saj je v koroškem gozdnogospodarskem območju prevladujoča drevesna vrsta smreka.**

V letošnjem letu poteka gozdno-reditveno načrtovanje in obnova gozdnogospodarskega načrta v gozdnogospodarski enoti Dravograd. Za dobro izvedbo del na terenu in v pisarni je pomembna dobra predpriprava dela. 7. in 8. maja smo se sestali načrtovalci in revirni gozdarji Krajevne enote Dravograd na izobraževalni delavnici, katero smo izvedli v prostorih dravogradske krajevne enote in na terenu. Delavnice se je udeležil tudi vodja oddelka za načrtovanje v ZGS Dragan Matjašič.

Poslanstvo gozdarjev je tudi osveščanje javnosti, ena od oblik osveščanja pa je gozdna pedagogika. 16. maja je Koroško gozdarsko društvo organiziralo posvetovanje v zvezi s to obliko osveščanja. Obiskal nas je prof. dr. Dušan Mlinšek in slikovito predstavil namen gozdne pedagogike. Ugotovili smo, da gozdarji že vrsto let izvajamo najrazličnejše oblike osveščanja, ki so sestavni del gozdne pedagogike. **Poleg znanja imamo odlični učni pripomoček – to je gozd, v katerem lahko širšo javnost na enostaven način opozorimo na kompleksnost in sonaravno večnamensko vlogo gozda kot sestavnega dela našega življenjskega prostora.**

Pri gospodarjenju in načrtovanju del v gozdu je potrebno upoštevati naravovarstvene smernice. Del gozdnih površin OE Slovenj Gradec je zajet v področje NATURE 2000, kjer velja posebni naravovarstveni režim. V Mariboru so se 18. maja udeležili delavnice tudi vsi Korošci, ki so povezani z NATURO 2000. OE Slovenj Gradec je zastopal vodja odseka za gozdne živali in lovstvo Zdravko Miklašič. Delavnico o Operativnem programu NATURA 2000 je organiziralo Ministrstvo za okolje in prostor (MOP). Praktična napotila o načrtovanju posameznih ekocelic in ohranjanju posameznih redkih živalskih vrst, še posebno

divjega petelina v naših gozdovih, je upoštevala strokovna komisija (Jure Gulič – Zavod za varstvo narave, OE Maribor – , Zdravko Miklašič, Gorazd Mlinšek, Avgust Kunc in Franci Breg – vsi iz ZGS OE Slovenj Gradec) pri praktičnem načrtovanju 21. maja 2007 na Plešivški Kopi. Pri reševanju te problematike pa je že predhodno intenzivno sodeloval tudi gozdarski in lovski inšpektor Drago Križan. **Cilji in ukrepi za zagotavljanje ohranjanja zookomponent morajo biti podani v gozdnogojitvenem načrtu.**

ki (Gostilna Pečolar). Srečanje je bilo prijetno. Po kulturnem programu, katerega so izvedli šolarji Podružnične osnovne šole z Razborja, Gozdarski pevski zbor Stezice in Folklorna skupina Kulturnega društva Gozdar iz Črne na Koroškem, je bila udeležencem predstavljena zgibanka o slovenskih evropskih pešpotah – E6 in E7.

V Tednu gozdov, ki je potekal od 28. maja do 3. junija, smo koroški gozdarji izvedli številne aktivnosti. Osrednjo prireditvev smo ob pomoči učencev in učiteljic Osnovne šole Vu-

Mrtva materija je v gozdnem prostoru tudi živa materija.

V naši območni enoti so pod vodstvom prof. dr. Jurija Dijačija tudi letos imeli terenske vaje študentje gozdarstva Biotehnične fakultete v Ljubljani. Praktičnih strokovnih prijemov sonaravnega gojenja in varstva gozdov so se 23. in 24. maja učili ob pomoči mislinjskih gozdarjev (KE Mislinja) v zasmrečenih gozdovih Mislinjskega Pohorja in radeljskih gozdarjev (KE Radlje) v gozdovih na radeljski strani Pohorja in Kozjaka.

Slovenski gozdarji v mesecu maju namenimo veliko časa popularizaciji gozdov in gozdarstva. Vsako leto se drugo soboto v maju zberejo pohodniki po evropskih pešpotah v drugi območni enoti. Srečanje organizira Komisija za evropske pešpote Slovenije (KEUPS). Letos smo se 12. maja evropotniki srečali na Zgornjem Razborju pri Pečolarjevi Min-

zenica organizirali na Gozdni učni poti Pistrov grad v Vuze-nici. 10. kviza o spoznavanju gozda se je udeležilo 12 ekip iz koroške regije. Kljub slabemu vremenu so se vsi dobro odrezali.

Gorski javor z nosom

Vse foto: Gorazd Mlinšek

Zdravko Krajnc, inž. gozd.

Gozdna učna pot Tičnica je nastala na pobudo šolske in predšolske mladine in tudi drugih obiskovalcev primestnih gozdov. Gozdarji Zavoda za gozdove, Krajevne enote Slovenj Gradec, smo prisluhnili tem željam in skupaj z Mestno občino in ob sodelovanju s turističnim društvom Slovenj Gradec uredili gozdno učno pot v neposredni bližini mesta Slovenj Gradec.

Tukaj je nekoč potekala med Slovenjgradčani zelo priljubljena »trim steza«, a jo je gradnja obvoznice nekoliko odrezala od mesta, Tičnica pa je to uhojeno pot spet približala meščanom. Kot je ob otvoritvi dejal župan Mestne občine Slovenj Gradec Matjaž Zanoškar, mnoge na to pot vežejo lepi spomini – od »trimčkanja« do prvih izbruhov ljubezni.

Naš vodja območne enote Zavoda za gozdove Slovenj Gradec g. Milan Tretjak je poudaril, da bo gozdna učna pot gotovo prispevala h kakovosti življenja v mestu, ki kljub številnim posegom v prostor še vedno lahko ponudi veliko. Pot je dolga 2300 metrov in se

začenja na urejenem travniku Rožnik na klancu proti Legnu, nadaljuje se po gozdu nad obvoznico mimo Štolcerjevega bajerja do razgledne točke s pogledom na mesto in Uršljo goro. Pot je nato speljana po gozdovih Legenske terase vse do cerkve sv. Jurija.

Ena izmed mnogih zanimivosti na tej poti je gotovo gozdna učilnica, ki se nahaja na platoju nad obvoznico in smo jo gozdarji uredili v sodelovanju s profesorico Rotovnikovo. Učiti se o vodi, drevesih in organizmih gozdnega sveta v zatohlih učilnicah še zdaleč ni tako prijetno in učinkovito kot sredi narave. Naravo je potrebno videti, slišati, otipati, začutiti in se sprehoditi po njej. Naravo je potrebno varovati, jo spoštovati, občudovati in tudi razumeti. Vse te vrednote je v šolski učilnici med štirimi stenami težko privzgojiti.

Gozdarji bomo v gozdni učilnici izvajali različne aktivnosti od analize talnega profila, izdelave osebne izkaznice drevesa, raziskovanja gozdnega odpada do vpliva človeka na okolje itn. Z našo pomočjo bo mogoče spoznati drevesne in grmovne vrste ter tipične živa-

li na tej trasi. S svojimi aktivnostmi se bomo prilagodili željam in potrebam obiskovalcev gozdne učilnice, saj nam gozd kot izjemno pester ekosistem to možnost tudi ponuja.

Gozdna učna pot Tičnica zblizu in povezuje ljudi z gozdom oz. naravo nasploh. Mi smo del vsestransko bogate narave, zato smo jo dolžni varovati. Gozd je pomembna vrednota, bogati naše znanje, krepi telo in duha.

pozornemu obiskovalcu nudi veliko edinstvenih primerov raznolikosti in pestrosti našega naravnega okolja.

Ob tej poti je tudi izredno bogata kulturna in zgodovinska dediščina, med njimi je najbolj atraktivna cerkev sv. Jurija. Nekoč sta na tej trasi stala mogočna dvorca Gallenhofen in Legen, sedaj pa se nedaleč od prve točke nahaja lepo urejena galerija Perger 1757, galerija znane slovenjgraške medičarske in lectarske družine.

Informativne točke na učni poti opozarjajo le na poglobitvene sestavne dele narave, sama učna pot z bližnjo okolico pa

Gozdna učna pot, ki smo jo svečano odprli 1. junija, vas prijazno vabi, da jo obiščete in se sprehodite po njej.

Besedilo in fotografije: Matej Pacek, dipl. inž. gozd.

10. in 11. maja 2007 je bil pod vodstvom inštruktorjev Gozdarskega šolskega centra iz Postojne na Komisiji na Mislinjskem Pohorju izveden dvodnevni tečaj za zaposlene v Zavodu za gozdove v OE Slovenj Gradec.

Prvi dan so inštruktorji podali nekaj splošnih napotkov o vzdrževanju motorne žage, in sicer žagalnih in motornih delov, kasneje pa smo vse to preizkusili v praksi, vsak na svoji motorni žagi. Očiščene in nastrene motorne žage so bile tako pripravljene za naslednji

dan, ko smo jih pod budnim očesom inštruktorjev praktično preizkusili pri podiranju dreves in izdelavi sortimentov. Poudarek drugega dne je bil na pravilni tehniki podiranja, klešččenja in prežagovanja gozdnega drevja. Opravili smo tudi gozdni red.

Za marsikoga je bilo to prvič, za preizkušene mačke pa je predstavljalo nekaj novih izkušenj in osvojitve že osvojenega znanja.

Praktično je bilo tudi prikazano, da drevo ne pade vedno tja, kamor bi želeli.

Udeleženci tečaja so se zbrali na Komisiji.

Določitev prave smeri podiranja

Inštruktorjev poduk o pravilnem zaseku

Smreka je padla v zeleni smeri

Mačji aids (FIV) in mačja levkoza (FELV)

Martina Sušec, dr. vet. med., VP Slovenj Gradec

Bolezni sta virusnega značaja, visoko kužni, neozdravljivi in predstavljata veliko nevarnost za domače mačke. Virus a

data v isto skupino (retroviridae) in so ju izolirali po vsem svetu. Ta podatek pove, da sta bolezni že zelo razširjeni. Pre-

našata se preko sline, semenke tekočine, izločkov respiratornih organov, najpogosteje pa preko ugriznih ran.

Bolezni se ugotovita na podlagi kliničnih znakov in laboratorijskih preiskav krvi. Najpogostejši vzrok pogina okuženih mačk je sekundarna okužba (ostali virusi, bakterije, protozoi, glivice).

Specifične terapije ni. Bolne živali lahko zdravimo le simptomatsko z antibiotiki, infuzijskimi raztopinami in s transfuzijo krvi.

Preventiva: preprečevanje prenosa bolezni na ostale živali z omejitvijo gibanja na prostem, kastracija in sterilizacija živali. Veliko živali ob ustreznih podporni terapiji živi še dolgo časa, dokler bolezen ne preide v končno (terminalno) fazo, ko se lastniku predlaga usmrtitev živali.

Klinična slika pri FIV: v začetni fazi je povišana telesna temperatura, povečane so bezgavke, živali se slabo počutijo, hujšajo; sledi obdobje brez izraženih znakov; v kronični fazi sledijo vnetja v ustni votlini, kronične infekcije zgornjih dihal, oči, prebavnega trakta in kože.

Klinična slika pri FELV: kronično hujšanje, slabo počutje, slabokrvnost, neješčnost, težko dihanje, driska z bruhanjem, sterilnost ženskih živali, abortusi, vnetje maternice, nastanek novotvorb.

Pri Klančniku v Podklancu

Besedilo in fotografije: Franc Jurač in Ida Robnik

Klančnikova kmetija v Podklancu je ena izmed koroških turističnih kmetij z bogato tradicijo kmetovanja že od osemnajstega stoletja dalje. Danes kmetujejo na površini 90 ha, od tega imajo 20 ha površin v najemu. Kmetovanje

nadgrajujejo sinovi, ki kmetijo prevzemajo iz roda v rod. Vsaka generacija doprinese nekaj novega. Danes so na kmetiji tri generacije Klančnikove rodbine, šest članov družine, od katerih vsak skrbi za svoje področje dejavnosti.

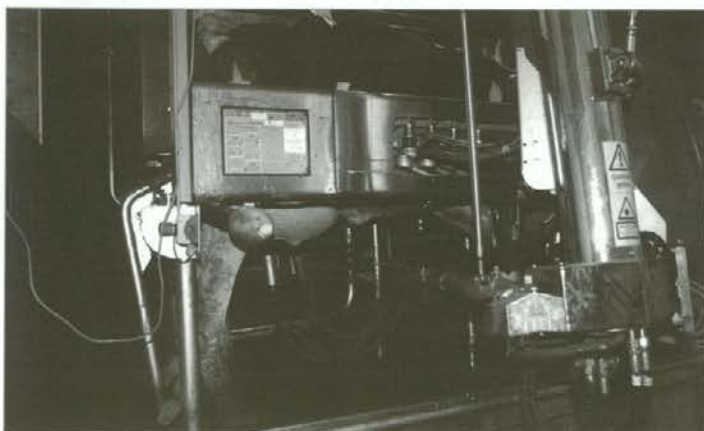
Oče Jože, ki je koncem osemdesetih let prejšnjega stoletja prvi na Koroškem ogradil prostor za divjad, damjake in muflone, je še danes odgovoren za oboro in pridelavo suhomesnatih izdelkov. V obori

v letu 1985 zamenjali čredo s črno-belo pasmo. V hlevu je danes 100 glav živine; letno oddajo do 350 litrov mleka. Lansko leto so v hlevu montirali najsodobnejšo napravo oziroma robota za molžo, ki vse naredi sam; vključno z analizo mleka, ob čemer ugotavlja tudi zdravje živali. Markova žena Marjana je na posestvu odgovorna za vzrejo ca 35 plemenskih svinj. Najmlajši družinski člani, Miha, Špela in Peter, hodijo v šole; sin Miha obiskuje tretji letnik srednje kmetijske šole, Špela četrti razred, Peter pa prvi razred osnovne šole. Otroci so zagotovilo, da bo rod Klančnikovih še naprej ostal na svoji zemlji.

Pridelke in izdelke, ki nastanejo iz kmetijske proizvodnje, tržijo sami, predvsem s ponudbo na domačiji, kamor je lansko leto pripeljalo 222 avtobusov turistov. Skupine najprej povabijo v 150 let staro kamnito klet na degustacijo suhomesnatih izdelkov, domačega mošta in svežega kruha iz krušne peči. S turističnim vlakom s 56 sedeži jih nato odpeljejo na ogled posestva, predvsem obore damjakov in muflonov, ob odhodu pa obiskovalci lahko kupijo izdelke, pridelane na kmetiji.

Družina Kogelnik, zlevo: gospodinja Marjana, sin Peter, gospodar Marko, hčerka Špela, sin Miha in dedek Jože

Na Klančnikovi kmetiji molzejo krave s pomočjo robota.

Črno-bela pasma

je več kot 180 živali, letno jih odstrelijo med 60 in 80 ter predelajo v odlične izdelke. Njegov sin Marko že več kot petnajst let skrbi za proizvodnjo mleka. Leta 1983 so zgradili nov hlev za takrat svetlo lisasto pasmo govedu in nato

Člani Zdrženja za gozdarstvo GZ Slovenije pri Klančniku v Podklancu

Člani Zdrženja za gozdarstvo GZ Slovenije so se zbrali pred obnovljeno poslovno stavbo žage Gozdnega gospodarstva Slovenj Gradec v Otiškem Vrhu.

Predstavniki organizacij Združenja za gozdarstvo pri Gospodarski zbornici Slovenije so se v mesecu maju srečali na Koroškem. Srečanje je organiziral direktor Gozdnega gospodarstva Slovenj Gradec Silvo Pritrznik. V Otiškem Vrhu na Žagi Gozdnega go-

spodarstva, kjer so se zbrali, jih je na kratko seznanil s poslovanjem družbe, potem pa so odšli na turistično kmetijo Klančnik v Podklanc.

V kleti so poskusili odlične izdelke s Klančnikove kmetije.

Gospodar Marko jih je s turističnim vlakom odpeljal na ogled obore.

Viharnik

Izobraževanje v naravnem okolju

Ida Robnik

V gozdarski koči na Komisiji smo poslušali teoretični del programa

Vodilni delavci Gozdnega gospodarstva Slovenj Gradec so v skladu s programom izobraževanja kadrov v družbi zaključili prvega izmed sedmih izobraževalnih programov »Leaders training college 1« z naslovom Umetnost mentorstva, 21. maja letos na Komi-

siji nad Mislinjo. Program zajema teoretične podlage osnov zakonitosti vodenja, tehnike mentorstva ter praktično izvajanje v skupini. Seminar je vodil Aleksander Schmidt, izkušen podjetnik in predavatelj te vrste snovi v različnih evropskih deželah.

Direktor Silvo Pritrznik je razrezal torto Gozdnega gospodarstva.

Sproščeno v naravnem okolju

Hrušev ožig (Erwinia amylovora) se ponovno širi

Tatjana Krejan Košan, univ. dipl. inž. agr.

Hrušev ožig, ki ga povzroča bakterija *Erwinia amylovora*, je gospodarsko zelo pomembna bolezen jablan, hrušk, kutine, nešplje, okužuje pa tudi številne okrasne in samonikle rastline (šmarna hrušica, japonska kutina, glog, panešplja, ognjeni trn, skorš, jerebika, fotinija ...). Bakterija okužuje okoli 200 različnih vrst rastlin iz 40 rodov družine rožnic (Rosaceae). V Sloveniji se je okužba razširila iz sosednjih držav s severa in zahoda. Pri prvem večjem izbruhu v letu 2003 je bila najbolj prizadeta Gorenjska (Škofja Loka), stalna žarišča pa so se začela pojavljati v okolici Maribora in Velenja.

no rjave barve. Pod obolelim lubjem je kambij rdečerjavo obarvan. Vršički okuženih poganjkov se krivijo v obliki pastirske palice. Tipično je, da odmrti cvetovi, listi in plodovi ne odpadejo, temveč ostanejo na rastlini tudi pozimi. Zaradi propadanja in sušenja tkiv cela rastlina ali pa njeni deli izgledajo, kot da bi bili ožgani. Pri opazovanju pojava okužbe v nasadu moramo biti pozorni, da prvih znamenj odmiranja rastlinskih organov ne zanemarimo. Prepričati se je potrebno, da posušeni poganjki niso posledica mehaniških poškodb, da niso prisotne gliva *Monilinia laxa* (cvetna monilija), *Nectria galigena* (jablanov rak) ali bakterija *Pse-*

škodo, v drugih le manjšo ali nič. Vse to je odvisno od dejavnikov, ki vplivajo na prezimitev povzročiteljice, lokalnih vremenskih razmer, pestrosti rastlinskih vrst, ki jih bakterija lahko okuži, sovpadanja časa cvetenja različnih vrst gostiteljskih rastlin ter možnih poti prenosa preko oprasovalcev cvetočih rastlin.

Pri najbolj občutljivih rastlinskih vrstah bakterija preko sistemne okužbe povzroča propad vej ali celih rastlin, kot je primer pri kutinah, hruškah pa tudi jablanah.

Pri manj občutljivih rastlinah se posušijo posamezni okuženi cvetovi in poganjki, rastlina pa lahko še mnogo let raste, preden opazimo, da je bolna.

Ob sumu na okužbo na podlagi vidnih znamenj je vsak imetnik gostiteljskih rastlin dolžan obvestiti pristojnega inšpektorja ali pooblaščenega izvajalca javne službe zdravstvenega varstva rastlin in upoštevati splošne higiensko-sanitarne ukrepe.

Dokler traja nevarnost hruševga ožiga, je prepovedan premik čebeljih družin z okuženega območja, žarišč okužbe in pripadajočega varovalnega pasu na ogrožena območja v bližino sadovnjakov v času od 25. marca do 15. julija za vso Slovenijo razen Primorske.

V letu 2007 so bili v Sloveniji po podatkih prognostične službe za varstvo rastlin izpolnjeni pogoji za okužbo že v času cvetenja jablan in hrušk. Dejanska znamenja bolezni so bila najdena v nasadih jablan in kutin v sredini maja, najprej v Mariboru, kasneje pa tudi na Gorenjskem. Številne nevihte s točo in močno deževje po toplem vremenu so botrovali tvorbi bakterijskega izcedka, s katerim se bakterija zlahka prenaša naprej, bodisi z delom v sadovnjakih, z vetrom ali žuželkami. Ker so pri letošnjih pregledih našli okužene tudi nove nasade in celo drevesnice, je potrebno nevarnost širitve vzeti resno. Prav tako je potrebna velika previdnost ob »ugodnih« nakupih sadik gostiteljskih rastlin iz držav EU, saj je hrušev ožig prisoten v večini držav.

Hrušev ožig na jablani

Hrušev ožig na okrasni rastlini

Za prepoznavanje bolezni je značilno, da se ob visoki zračni vlagi iz okuženih tkiv in njihovih robov izločajo kapljice izcedka, ki je sprva brezbarven do mlečno bel, kasneje pa potemni do oranžne ali tem-

udomonas syringae. Izključiti pa je potrebno tudi prisotnost insektov.

Izbruh in širjenje hruševga ožiga je zelo težko napovedati, saj lahko na posameznih območjih povzroči občutno

Ves čas pa predstavlja žarišče bolezni in rezervoar bakterij, ki jih žuželke prenašajo na okoliške rastline in s tem širijo okužbo. Tako prikrito okužene so pogosto okrasne rastline: panešplja ognjeni trn, glog ...

Travniški sadovnjaki, plodovi in njihovi izdelki

Bernarda Javornik

Kmetije na Koroškem so posebna oblika poselitve kulturne krajine. Po hribih in dolinah so raztresene v obliki celkov. Le malo je strnjenih naselij, v večini pa srečujemo v objem gozdov strnjena kmetijska gospodarstva. Zanimivost ali

značilnost teh krajev so tudi visokodebelni sadovnjaki, ki na kmetijah obkrožajo gospodarska poslopja in stanovanjske hiše ter jih nekako povezujejo z okolico.

Ti travniški sadovnjaki, kot jim tudi rečemo, imajo več

funkcij. Že omenjeni povezavi stavb z okolico je treba dodati še vlogo zaščitnika pred vremenskimi vplivi, imajo pa tudi estetsko funkcijo, saj so lepi v spomladanskem času, ko se drevesa odenejo s cvetjem, in tudi v poletnem ter jesenskem času, ko se šibijo pod težo raz-

no barvnih plodov. In nenazadnje so zelo pomembni v prehrani kmečkega človeka.

Na Koroškem, kjer trta ne uspeva, je najbolj znana pijača jabolčnik ali mošt po domače. Temu v zadnjem času vztrajno sledi jabolčni sok. Kot okrepcilo in zdravilo pa so tu še razna

žganja iz vseh vrst domačega sadja. Danes mnogi prisegajo tudi na zdravilno moč jabolčnega kisa. Seveda pa ne smemo pozabiti suhega sadja, ki ima na Koroškem bogato tradicijo.

Mislím, da ni potrebno posebej poudarjati, da so sadje in izdelki iz sadja zdravi, pridelani so namreč praktično brez kemije. Lahko smo veseli, da so ti izdelki vedno bolj cenjeni tudi pri nekmečkem prebivalstvu. Na vse več kmetijah se že zavedajo, da s predelavo sadja lahko precej povečajo svoje prihodke, seveda pa to zahteva dodatna znanja in spretnosti. Kmetije s predelavo se morajo spoprijeti z direktno prodajo svojih izdelkov in tako tudi z večjimi tveganji.

Danes se mnogi mladi gospodarji odločajo za sajenje novih visokodebelnih sadnih dreves in nato tudi redno vsakoletno oskrbo.

Svoje so vsekakor prinesli bivši CRPOV-i projekti, v okviru katerih se je precej govorilo in tudi nekaj naredilo v smeri oživljanja travniških sadovnjakov. Veliko vlogo pri oživljanju travniških sadovnjakov imajo tudi sadjarska društva. Danes na Koroškem zelo dobro delu-

jejo kar tri. V Dravski dolini Sadjarsko društvo Bobovec, v Mislinjski dolini Sadjarsko društvo Lesnika in na območju UE Ravne Sadjarsko društvo Mežiške doline. Skupno imajo okrog 300 članov, članstvo pa se iz leta v leto povečuje.

Ena izmed najbolj odmevnih akcij, ki jo na velikonočni ponedeljek na kmetiji Glavar na Sv. Primožu nad Muto vsako leto izpelje sadjarsko društvo Bobovec, je vsekakor tradicionalno (letos že 11.) ocenjevanje mošta, sokov in kisa. Na letošnjem srečanju sadjarjev se je zbralo rekordno število ljudi in vzorcev prej naštetih izdelkov. Dvanajst omizij ocenjevalcev je ocenilo kar 70 vzorcev mošta, 17 vzorcev kisa in 6 vzorcev soka. Po uvodnem pozdravu predsednika sadjarskega društva Bobovec Karla Tertineka ter moštne d'čve Suzane Rejak je mikrofon prevzel Aleš Poročnik, ki to prireditel vodi že vse od ustanovitve društva. Omizja, kjer so se mošt, sokovi in kis ocenjevali, so imela res težko delo. Veseli smo lahko iz leta v leto boljše kvalitete in tudi tega, da se vedno več kmetij odloča za trženje svojih sadnih izdelkov.

Ob koncu ocenjevanja je bilo za mošt podeljenih 16 zlatih, 26 srebrnih in 12 bronastih priznanj. Tako kot »naj mošt« je tudi »naj sok« na ocenjevanje prinesel Damjan Smolak s Šentanela nad Prevaljami, najboljši kis pa je pridelal Štefan Gerhold s Pernic.

Pri kisu je bilo podeljenih 8 zlatih, 5 srebrnih in 4 bronasta priznanja, za ocenjene sokove pa 3 zlata, 2 srebrni in 1 bronasto priznanje.

Za dobro razpoloženje je pridno skrbel 10-letni Rudi Breznik z izletniške turistične kmetije Matij s svojo frajtonarico. Ker se je zaradi velikega števila vzorcev ocenjevanje res zavleklo, so organizatorji po-

skrbeli tudi za okusno malico. Kot se za velikonočni ponedeljek in tradicijo spodobi, ni manjkalo niti tekmovanje v sekanju pisank. Zmagovalec, Srečko Gmajner, je domov odnesel lepo nagrado – leseno skrinjo.

Sadjarji na Sv. Primožu so se kot vedno poslovili z obljubo, da se znova srečajo. Zaradi vedno večjega zanimanja za sodelovanje na tem ocenjevanju morda lahko pride do omejitve števila vzorcev mošta na kmetijo, v času do naslednjega ocenjevanja pa lahko le upamo na čim boljše letino. Če bomo k temu dodali še vestno delo in kanček znanja o kletarjenju, rezultati najbrž ne bodo slabi.

Junij – vrhunec čebelarске sezone

Janez Bauer

Tople junijske noči in ne prevroči dnevi povzročijo obilno izločanje medicinske iz vseh virov medenja. To je čas, ko zamedu smreka, ki je naš glavni pašni vir. Tako je bilo včasih, sedaj pa je čisto drugače.

Letošnji junij je čisto narobe svet. Deževen kot bi moral biti april. Pa tudi maja je bilo tako suho, kot je drugače marca, ki se po starem slovanskem izročilu imenuje sušec. Narobe svet ali pa zamaknjen za par mesecev, bi rekli. Ste pomislili, kako se ta sprememba vremena odziva v naravi, ki se že tisočletja razvija v enakem ritmu? Vegetacija se je letos razvila vsaj mesec dni prej. Tudi čebelji razvoj je bil zelo hiter. Stari

čebelarji pravijo, da so bili roji v aprilu prava redkost, videni le pri najmočnejših družinah. Letos pa je v aprilu rojilo že vse počez. Toplo vreme je povzročilo nagel razvoj čebelje družine. Za gojenje enega sata zalege čebele potrebujejo en sat medu in cvetnega prahu. Ob mili zimi, čebele so porabile vso zimsko zalogo, se je že zgodaj spomladi pojavila velika potreba po hrani. Čebelje družine z veliko medeno zalogo in obilno pomladansko pašo so se hitro razvijale. Kmalu smo imeli prve roje. Rojenje je zavrlo sušno obdobje v maju, ko so presahnili tudi medeni viri. Cvetličnega medu je bilo malo, čebelarji niso imeli kaj točiti, saj so čebele potrebovale tudi

nekaj zase. Čebelja družina, ki nima vsaj pet kilogramov medu, se ne razvija, ampak gladuje. Takrat matica omeji zaleganje in pašnih čebel za pašo v juniju ni. Junijska gozdna pašna pa je v naših krajih glavni vir medu.

Med, ki ga čebele v tem mesecu prinesejo iz naših gozdov, je vrhunske kvalitete. To je temni gozdni med, ki je dobil že naziv šampiona pa tudi vsakoletne zlato medalje na mednarodnih ocenjevanjih potrjujejo njegovo vrhunsko kvaliteto. Tako kvalitetnega temnega medu ni nikjer drugje na svetu in težko ga dobite tudi v trgovinah, saj ga čebelarji v celoti prodajo na domu. Potrošniki, ki vedo, kaj je kvaliteten med, si že prej pri svojih čebelarjih rezervirajo

želene količine in tako dobijo vrhunsko kvaliteto za zmerno ceno. Ta vrhunski gozdni med se nikakor ne more primerjati s tistim v trgovinah, kjer za nizko ceno dobimo v kozarcu nekaj, kar je podobno medu, pa čeprav na etiketi piše, da je med. Saj je med, vendar to ni naš domači temni gozdni med, ki so ga prinesle naše čebele. Danes je porabnik medu že tako seznanjen z njegovo kvaliteto, da dobro ve, kaj je domače. Domač slovenski med je dober, je kvaliteten in vedno lahko dobi oznako bio, zato Slovenci najraje jemo ravno tega.

Čebelarji se bomo potrudili, da boste dobili le tisto najboljšo, kar nam v panje prinese naša kranjska čebela.

Tradicionalno srečanje planincev na Paškem Kozjaku

Mirko Tovšak

Paški Kozjak je gorski masiv, ki se razteza od Vitanja na vzhodu do soteske Hude luknje na zahodu, njegov najvišji vrh pa ni Špik (1108 m), kot nekateri zmotno mislijo, pač pa Basališče z nadmorsko višino 1273 m. Pod Basališčem je gorska planota Ojstrica, kjer vitanjsko planinsko društvo vsako leto koncem meseca maja pripravi srečanje planincev.

Ni naključje, da PD Vitanje ravno maja pripravlja ta srečanja; takrat namreč na Ojstrici v polnem sijaju zacveto šmarnice, kar tej obsežni gorski planoti daje še poseben čar. Letos je bilo to srečanje že 32. po vrsti, udeležilo pa se ga je nekaj sto

planincev iz Vitanja in okoliških krajev. Zaradi bližine Paškega Kozjaka je bilo na prireditvi tudi veliko pohodnikov iz Mislinje in okolice, saj je čudo-

Šopek šmarnic, ki jih je na Ojstrici v izobilju.

vito nedeljsko vreme kar samo po sebi vabilo v hribe. Na Paški Kozjak so se planinci

iz Mislinje podali zgodaj zjutraj iz Gornjega Doliča, nekaj časa hodili po asfaltirani cesti Po-

Na Ojstrici je bilo ob lepem sončnem vremenu res prijetno.

Nasmejani obrazi pričajo o prijetnem vzdušju.

Z vrha Špika je čudovit pogled na Velenje in okolico.

Skupinska fotografija pohodnikov pri lovski koči Dolič

toškega jarka, se nato mimo Ramšaka povzpeli do cerkve sv. Jošta, prečkali Špik in imeli daljši postanek na koči na Paškem Kozjaku, ki je v upravljanju velenjskega PD. Od tam so se podali preko grebena Paškega Kozjaka do Ojstrice, kjer so na travnati planoti z obilico sonca preživeli nekaj sproščenih ur v neokrnjeni naravi. V organizirani skupini planincev iz Mislinje in Slovenj Gradca je bilo skoraj 30 pohodnikov, nekateri planinci pa so z družinami ubrali samostojno pot. Druženje je bilo prijetno. V popoldanskih urah so se pohodniki mimo lovske kočice Dolič vrnili nazaj v dolino.

Letošnje usposabljanje gorskih stražarjev na Koroškem

Mirko Tovšak, oec.

V okviru delovanja MDO za Koroško je aktivna tudi sekcija gorskih stražarjev, na čelu katere je že vrsto let nadobudni in vztrajni varnostnik narave Janez Juvančič. Na Koroškem sicer redno deluje 13 planinskih društev in 1 klub, ki se ukvarja s planinsko dejavnostjo, vendar je do sedaj v društvih registriranih le 5 odsekov za varstvo narave.

Primož je imenitno podal problematiko ohranjanja narave v gorskem svetu.

Letošnje usposabljanje gorskih stražarjev je bilo v koči Grohat pod Raduho. Poleg gorskih stražarjev so bili na usposabljanju prisotni tudi predsednik MDO za Koroško g. Drago Horjak, načelnica komisije za varstvo narave pri PZS ga. Rozi Skobe z možem pa tudi skoraj vsi dosednji predsedniki MDO-ja s tega območja. Uvodoma je vse udeležence pozdravil predsednik MDO, zatem še načelnica za varstvo narave, nato pa je imel zanimivo predavanje Primož Areh iz Zavoda za gozdove RS, in sicer o pomenu ohranjanja narave v gorskem svetu. Še posebej je bil zanimiv tisti del njegovega podajanja, ko je na praktičnih primerih nedopustnih posegov v naravo na Pohorju in ostalem hribovskem svetu na Koroškem poskušal prikazati posledice takšnih nerazumnih dejanj. Kako pomembno je v naravi, še posebej pa v gorah, ohranjati naravno ravnovesje v živalskem in rastlinskem

svetu, smo se dodobra zavedli tudi udeleženci tega posveta, ko nam je Primož nazorno predstavil nekaj takšnih neravnovesij, ki so posledica zavestnega poseganja človeka v naravo.

Ob koncu predavanja se je razvila tudi razprava na to temo. Načelnica za varstvo narave ga. Skobe je v svoji razpravi še posebej izpostavila pomen ustanavljanja odsekov za var-

stvo narave v vseh planinskih društvih in zato pozvala vsa tista društva na Koroškem, ki še tega niso storila, da v bližnji prihodnosti ustanovijo tovrstne odseke.

Veliko udeležencev je prisotnost na Grohatu izkoristila tudi za vzpon na bližnjo Raduho, saj so v tem času polno zacvetele tudi nekatere redke gorske cvetlice, med katerimi je na Raduhi kar veliko encijana.

Ko zgodaj zjutraj sonce obsije vrh Raduhe; spredaj priljubljena koča na Grohatu.

Skupinska fotografija udeležencev posveta

Razstava fotografij mesta Slovenj Gradec v cerkvi Svetega Duha

— Franček Lasbaher, foto Miko Tovšak

Danes je fotografija z zdaj že skoraj žepnim fotoaparatom vred nekaj tako vsakdanjega, da se sploh ne zavedamo več, kako pomembna je bila njena evropska iznajdba v prvi polovici 19. stoletja. Nepogrešljiv delež v njenem nastajanju gre tudi Slovencu Janezu Puharju z njegovim izumom slikanja na steklo leta 1841.

mestnih pravic (1267–2007). Razstava je avtorsko delo profesorja zgodovine Jožeta Potočnika, postavil pa jo je v sodelovanju s primarijem magistrom Francem Verovnikom. Za oba je najbrž splošno znano, da sta zbrala zelo ugledno množico fotografij. Razmeroma utesnjen prostor špitalske cerkvice jima je omogočil na ogled po-

in prvi ravnatelj mestne bolnišnice. Slednji je še leta 1930 sodeloval v obsežnem foto zapisu, objavljenem v ilustriranem *Slovincu*, ki na naslovnici ter nadaljnjih še štirih straneh vsebuje več kot dvajset posnetkov mesta in njegovih sočasnih veljakov kakor tudi (žal nepodpisan) natančen zapis o zgodovini mesta, zaradi česar je bila odločitev, da se celotno časopisno gradivo vklopi v razstavo, zares smotrna. Za novejši čas J. Potočnik kot pomembnejše fotografe omenja zlasti Toma Jeseničnika in ob njem še Primoža Podjavorška, Naceta Zavrla in Jožeta Repasa.

Da bi bila razstava vendarle kolikor toliko preglednejša, je razporejena v več vsebinskih sklopov, med katerimi so npr. Panorame Slovenj Gradca 1899–2007, Glavni trg (prim. mag. F. Verovnik), mestna (Koroška) banka od 19. stol. do danes, Lekarna skozi čas, Nekdanji hoteli, Bolnišnica, Mestni park (z izvorno sliko otvoritve leta 1908 ob 60-letnici vladavine avstro-ogrškega cesarja Franca Jožefa I.), Cerkevna (sedanja Meškova) ulica, Cerkev sv. Elizabete, Železnica v Slovenj Gradcu 1901–1970 s posnetkom njenega podiranja, Obrt in trgovina ter tovarne, Oblike druženja (Vrvohodec nad Glavnim trgom, Sokolsko društvo z glasbenimi dogodki) ter sklepi v celoti barvni del Slovenj Gradec 2003–2007.

Razstavo smiselno uvajata preglednici števila stanovanjskih hiš in družin od prve polovice 16. do 19. stoletja ter mestnega prebivalstva od leta 1869 (vsega 124) do leta 2002 (končno že blizu 8000).

Razveselili smo se Potočnikove napovedi, da je velik del razstave tako ali drugače vključen v njegovo knjigo *Ulice našega mesta*, ki naj bi izšla v kratkem.

V kratkem uvodniku je prof. Potočnik navedel prisrčno Meškovo misel o Slovenj Gradcu kot mestecu med gorami (naj tu ne bo odveč, da se spomnim tiste Vorančeve, da je '...Slovenj Gradec prelep kraj, zaradi česar ni čudno, da spada med najstarejše kraje na Slovenskem') in se zahvalil vsem, ki so mu bili v pomoč, zlasti pa mestni knjižnici.

Sam naj pripomnim, da v času čedalje bolj razgretih razprav o koroškem okraju in njegovem glavnem mestu pač ne gre spregledati, da je to vlogo Slovenj Gradec že izpričeval tako v svojih cesarskih, kraljevinskih in socialističnih časih, povsem jasno pa je, da jo izpričuje in potrjuje tudi v sedanosti zlasti kot že uveljavljeno koroško kulturno in upravno ter slednjič čedalje bolj še kot najmočnejše gospodarsko središče Koroške. Te vloge mu torej nihče ne more na novo podeliti in skrajno čudno je, da mu jo hoče kdo odvzeti.

Matjaž Gostenčnik, znan oblikovalec izdelkov umetne obrti, je avtorju razstave podaril svoj izdelek iz kaljenega stekla.

Profesor Jože Potočnik in nekateri znani gostje na otvoritvi razstave

Tematske in umetnostne fotografske razstave so vseskozi zelo priljubljene, saj so v določenem tvornem obdobju skoraj vedno povezane z najvišjo stopnjo aktualnosti.

Slednje nedvomno velja tudi za ob koncu maja odprto razstavo Slovenj Gradec na fotografijah nekoč in danes ob 760-letnici

stavi le skromen delež njunih bogatih zbirk, vendar zaradi tega ogled pač nikomur ne bo bistveno manj zanimiv. Iz avtorjevega uvodnega nagovora povzemamo, da so v cesarskih časih, torej do konca leta 1918, mestni fotografi bili Ferdinand Andrejč, Karel Boštjančič in zlasti Hans Harpf, zdravnik

Obiskovalci so si z zanimanjem ogledovali razstavljenе fotografije.

Pesem v dravograjski Upravni enoti

Viktor Levovnik

Načelnik Upravne enote Dravograd Ferdo Blaznik je, kot že mnogokrat, spet prisluhnil kulturnemu navdihu. Zaposleni in obiskovalci so lahko prisluhnilni lepi domači pesmi moškega zbora pod vodstvom Franca Veršnikarja, sam pa sem spregovoril o ustvarjalni poti pevcev in o mlajših, ki nadaljujejo izročilo slovenske pesmi, o Planinskemu ansamblu, ki ga vodita Alojz Rožič in Tone Breznik.

Del zbora in obiskovalci prireditve

Mednarodni fotografski natečaj

Nataša Konečnik Vidmar

Revija **National Geographic Slovenija** in **Olympus Slovenija** razpisujeta **Mednarodni fotografski natečaj National Geographica 2007**. Tekmovalne kategorije: ljudje, pokrajine, živali. Zmagovalne fotografije bodo sodelovale na mednarodnem natečaju revije,

zmagovalci mednarodnega natečaja pa bodo za nagrado odpotovali v Washington na sedež društva National Geographic Society. Več informacij dobite na spletni strani <http://www.nationalgeographic.si/index.php?i=127>. Rok prijave je 31. 8. 2007.

Spomin na mamo

Roke naših mater so močne, ljubeče,
dvigajo nas na svoje srce.

Roke naših mater so nežne in tople,
kadar drsijo po naših laseh.

Roke naših mater so obdelan vrt,
v gredah cvetijo rože.

Roke naših mater so trdna opora,
po večerih sklenjene molijo za nas.

Roke naših mater so večkrat drhteče,
ob naših odhodih zadržujejo nas.

Roke naših mater so večkrat onemogle,
trudne z zadnjo močjo varujejo naš dom.

Roke naših mater so blede in mirne,
pred zadnjo potjo oklepajo križ
in čakajo na prvi in zadnji poljub.

Gašper Bivšek – Skorjevec

Milena Cigler

V soboto, 2. 6. 2007, se je v dvorani gostišča Krebs v Mežici predstavil s svojim pesniškim prvencem mlad, a pesniško zrel Gašper Bivšek z Loma nad Mežico. Prireditve se je zgodila pod pokroviteljstvom »Treske«, literarnega gledališča Mežica. Kaj je skorjevec? Po tolmačenju Pleteršnikovega slovarja je to mah, ki raste v nenegovanih sadovnjakih.

Pesnikov idol je Herman Vogel, po njem nadaljuje tradicijo zbiranja endemičnih besed.

Skorjevec je več kot presenetljivo zrelo in izvirno pesniško dejanje; avtor z njim dokazuje, da je pred nami nova pesniška osebnost, o kateri se bo še slišalo.

Pesniški prvenec Gašperja Bivška prepriča z več vitalnimi prijemi: (citat Jurija Hudolina): Njegova samosvoja, izvirna, večplastna, filozofska in hkrati prostodušna ruralna metafora se bralcu ne razkriva kot adrenalinsko šokantni krik mladega pesnika, ki hoče samozavestno izpesniti vse kompleksnosti mikro- in makrokozmosa naenkrat, temveč kot zrel avtorski poskus dialoga z naravo, tega zanj darviniističnega izročila revolucije.

Bivšku je narava le okvir, v katerem vpenja svojo mladostno senzibilnost. Loteva se vseh vprašanj in jih rešuje na zrel in obenem mladosten način. Njegovi poeziji bi lahko rekli eksistencialna, a pesnik to, kar živi, v sebi predela in filozofsko obdela.

Nad devičnimi robovi se zajeda v strmino materina dušica kot izcedek maminih ran v edinem prastarem kotu pod ročaji oguljenega grunta že tisočletje mirno počiva. Tja ne sežejo ledeni prsti tam opešajo mladi kosci tam grbave babice nabirajo koprneča materinska čustva. Na devičnih prsih previsov ni ne ranocelnika ne plevla.

Koroška galerija likovnih umetnosti je praznovala 50 let obstoja

Stanko Hovnik

Leta 1957 je bila uradno ustanovljena Koroška galerija likovnih umetnosti Slovenj Gradec in združila so se prizadevanja mladih zanesenjakov, ki so nekaj let prej ustanovili Akademsko skupino (to so bili Marjan Gnamuš, Mirko Zdovc, Primož Simoniti, pritegnili pa so še Karla Pečka) in s ciklusom predavanj Likovni razgledi potrdili svoj program, katerega namen je bil, da vzgaja ljudi in jim približajo kulturno dediščino, jih uvajajo v sodobno umetnost ter ustvarijo temelje za ustanovitev profesionalne galerije, ki bi prirejala občasne razstave ter zbirala in hranila umetnine.

Navzoči na slavnostni akademiji

Vodenje galerije je istega leta prevzel akad. slikar Karel Pečko, ki je z vizijo ter angažiranjem najširše javnosti, domačih in tujih strokovnjakov naredil galerijo tudi mednarodno prepoznavno. V galeriji so razstavljali domači in tuji umetniki ter mnogi z donacijami obogatili stalno zbirko. Zbirke so pridobivale na pomenu tudi z izbrano zasnovano in s preišljenimi dopolnitvami. V povezavi s humanimi načeli Združenih narodov je galerija postala tisti vzvod za presežke, ki jih v mestu – glasniku miru žanjemo še danes. Zasluzni so mnogi občani mesta, potem tisti, ki so imeli možnost odločati, da je postala kultura gibalo razvoja in gibanje ter zlasti posamezniki, ki so se s tem idealom razdajali.

Slavnostna akademija ob 50-letnici ustanovitve je bila 18. maja 2007 v Kulturnem domu Slovenj Gradec. Uvodni govor je imela Milena Zlatar, v. d. direktorja Koroške galerije likovnih umetnosti

Slavnostno akademijo je sklenil župan mestne občine Slovenj Gradec g. Matjaž Zanoškar in podelil priznanja arhitektu mag. Marijanu Gnamušu, filologu dr. Primožu Simonitiju, akademskemu slikarju Karlu Pečku, prim. Dragu Plešivčniku, dr. med., filozofu in publicistu Vinku Ošlaku; pokojnim slavistu Tonetu Turičniku, arhitektu Mirku Zdovcu, novinarju Bogdanu Pogačniku ter Stanetu Strnadu, dr. med.; RTV SLO in Koroški galeriji likovnih umetnosti.

umetnosti in programski vodja galerije, spregovorili pa so še: prof. Karel Pečko, ki je vsaj štirideset let vodil umetnostni paviljon, dr. Drago Plešivčnik, častni občan in dolgoletni predsednik organizacijskih odborov za mednarodne prireditve v Slovenj Gradcu, državna sekretarka na Ministrstvu za

Dobitniki priznanj ob 50. obletnici Koroške galerije likovnih umetnosti

kulturo dr. Jelka Pirkovič in Blažka Kepic, vodja oddelka za sistem OZN na Ministrstvu za zunanje zadeve Republike Slovenije.

V kulturnem programu je jubilej počastil Janez Lotrič s svojim vrhunskim glasom. Ob tej priložnosti so v prostorih galerije odprli mednarodno razstavo, na kateri sodeluje 33 domačih in tujih umetnikov. Slavnostno akademijo je sklenil župan mestne občine Slo-

venj Gradec g. Matjaž Zanoškar in podelil priznanja arhitektu mag. Marijanu Gnamušu, filologu dr. Primožu Simonitiju, akademskemu slikarju Karlu Pečku, prim. Dragu Plešivčniku, dr. med., filozofu in publicistu Vinku Ošlaku; pokojnim slavistu Tonetu Turičniku, arhitektu Mirku Zdovcu, novinarju Bogdanu Pogačniku ter Stanetu Strnadu, dr. med.; RTV SLO in Koroški galeriji likovnih umetnosti.

Tenorist Janez Lotrič in Jelena Boljubaš ob klavirju

Milena Cigler

Jagode za Joja. Zakaj Joja? Ker je to bolj poetično. Ker je on, Jojo, vsadil v travnik pod brezo predstavo o kratkih stikih gozdnih jagod v sladko slanih dlaneh mojega prijatelja, za katerega nalagam skladovnice prelestnih vonjev v kozarec moje miline in ga popršim z lasmi sončnega sija. Jojo! Prišibala bom zvečer in

ti napolnila sobo z jambori lunine svečave in prav nalahno bom zastrla okna z zavesami, saj morava gledati vlažno lunino svečavo po prosojni tkanini.

Moj Jojo je žalosten, zato porodim mavrični lok sončeve bleščave in po njej spustim v usta dvomov jagodne hlode in mu s cepinom pomagam

zaustaviti plazove žalosti. Takrat si bova podala roke in plimovanje krvi bo razburkalo najini duši. Takrat bova naselila ptice upanja v koticke najinih oči.

Res, zakaj prav Jojo? Ker ga vlečem iz glave kot ladijske vrvi in ni nikoli konca. Hodim okoli kot mesečnica in takole spotoma ponavljam: Jojota ni,

Jojo je odšel. Poslovil se je s poljubom. Takim prijateljskim poljubom in jo mahnil na oni svet. Ni mu bilo več tu za živet. Ampak koga to zanima? Nikogar. Kdo se danes briga zanj? Nihče. Zato mora žalostinka za Jojom seči v druge vode.

Hodim, hodim in hodim. Noge so težke, duša v vrhovih brez.

Jagode za Joja

Zanimive grmovne in drevesne vrste v Območni enoti Slovenj Gradec

Gorazd Mlinšek, univ. dipl. inž. gozd., ☞ Zavod za gozdove Slovenije, Območna enota Slovenj Gradec

Več kot polovico površine Slovenije poraščajo gozdovi. Razgibane in pestre geografske, reliefne, rastiščne, klimatske razmere in gospodarjenje v preteklosti in v današnjem času so oblikovali pestro in sorazmerno stabilno gozdnato krajino v evropskem prostoru. V njej prevladujejo listnati in mešani gozdovi, v katerih rastejo in živijo številne rastlinske in živalske vrste.

V slovenskem gozdnatem prostoru je naravno razširjenih 71 drevesnih vrst, ki jih dopolnjujejo še številne grmovne vrste. Gozd je pomemben del našega življenjskega prostora, v katerem ima zelo pomembno vlogo vsaka posamezna rastlinska in živalska vrsta, na katero pa ima velik pozitivni in tudi negativni vpliv človek. Skozi stoletja si je oblikoval svoj življenjski prostor glede na svoje potrebe (krčitev gozdnih površin v negozdne), spoznaval je pomen posameznih drevesnih in grmovnih vrst, katere so mu bile gospodarsko in drugače zanimive, ob najrazličnejših zgodovinskih in drugih pomembnih dogodkih

je sadil najrazličnejša drevesa izven gozda (obeležba turških vpadov in drugih pomembnih političnih dogodkov, gradnja gradov in drugih poslopij, rojstvo otroka, ekološko osveščanje, ...), mnogi pa imajo v svojem gozdu lastno zelo cenjeno drevo, ki so ga negovali že pretekli rodovi. V slovenskem prostoru je prisotnost in številčnost teh dreves velika in pestra. V posameznih območjih so si za svoja hišna drevesa in grme izbrali tiste vrste, ki so bile najbolj pogoste naravno zastopane vrste v domačem okolju. Na posameznih kmečkih dvoriščih in parkih pa pogosto rastejo zanimiva drevesa, ki so že danes zelo redka (tise, bodike). Zanimive so tudi posamezne tuje drevesne vrste. Mnoga hišna drevesa so živi naravni spomeniki.

V gozdnogospodarski Območni enoti Slovenj Gradec (koroška regija), v kateri je gozdnatost 68 %, je naravna podoba gozda zaradi preteklega gospodarjenja (goloseki, fratarjenje, sadnja smrekovih monokultur, intenzivni posek listavcev – oglarjenje in razvoj rudarstva, paša v gozdnem

prostoru, planske sečnje po končani 2. sv. vojni, industrijsko onesnaženje zraka, ...) zelo spremenjena. S prepovedjo golosečenj in paše v gozdu po letu 1948 v takratni skupni državi Jugoslaviji in več kot polstoletno sonaravno gospodarjenje so pripomogli, da so slovenski, predvsem pa koroški gozdovi vse bolj naravno oblikovani in večnamensko pestri. Pa tudi večstoletna navezanost in odvisnost koroškega kmeta od gozda (velika gozdna posest – celki) sta pripomogli k današnji vse bolj stabilni zgradbi koroških gozdov. Naravovarstveni odnos gozdarjev in lastnikov gozdov se odraža tudi v skrbi za posamezna hišna drevesa na domačem dvorišču in v gozdu. Korošci smo lahko ponosni na najdebelejše drevo v Sloveniji – Najevsko lipo na Ludranskem vrhu nad Črno na Koroškem, na najvišjo smreko v Evropi – Sgermovo smreko na Orlici na Pohorju, na verjetno najdebelejši negnoj v Sloveniji – navadni negnoj na Pikovem v Podpeci, na cemprine na Smrekovcu in še na mnoga druga zanimiva drevesa in grme. Mnoga med njimi niso najbolj debela, so pa drugače zanimiva.

Imajo pomembno varstveno, estetsko in zgodovinsko vrednost. Nekatere med njimi vam predstavljamo tudi v dopolnilu k zloženki Zavoda za gozdove Slovenije, Območne enote Slovenj Gradec. V zloženki so s fotografijo in kratkim tekstom opisana hišna drevesa in grmi v posameznih krajevnih enotah, katera predstavljajo tudi naravno pestrost in gospodarjenje v gozdnati krajini v teh šestih enotah (KE Mislinja, KE Slovenj Gradec, KE Dravograd, KE Prevalje, KE Črna, KE Radlje). Namen zgibanke je opozoriti na vlogo posameznih drevesnih in grmovnih vrst in pri lastnikih vzpodbuditi interes za ohranjanje biotske pestrosti v njihovem okolju.

Pri zbiranju podatkov in oblikovanju teksta za zloženko so sodelovali gozdarji posameznih krajevnih enot Mirko Cehner (KE Mislinja), Verica Oder, Peter Cesar (oba KE Slovenj Gradec), Vlado Petrič, Luka Zajec (oba KE Dravograd), Franc Hudrap (KE Prevalje), Filip Leskovec (KE Črna) in Pavle Jeriček (KE Radlje). Za oblikovanje zloženke je poskrbel Samo Vončina.

Rumeni dren pri Škrubeju

Besedilo in fotografije: Peter Cesar

Zavod za gozdove je strokovna gozdarska služba, organizirana na nivoju celotne države. Poleg nadzora in opravljanja vseh strokovnih del v gozdnem prostoru, ne glede na lastništvo, gozdarji Zavoda za gozdove skrbimo tudi za posamično drevje v agrarni krajini.

Na področju celotne Koroške je veliko dreves, ki so zaradi svoje zunanosti, dimenzij, redkosti in ostalih posebnosti zanimiva in vredna omembe. Zaradi tega smo se ob dnevu Zemlje in Tednu gozdov odlo-

čili, da širši javnosti predstavimo nekatera posebna drevesa, ki rastejo v naših gozdovih in na podeželju ter s tem poskrbimo za našo drevesno dediščino.

Ena takih posebnosti je tudi rumeni dren na kmetiji Škrubej v Starem trgu pri Slovenj Gradcu.

Rumeni dren zraste običajno kot grm, redkeje kot manjše drevo, ki težko preseže višino 6–8 metrov. Skorja je tanka, siva ali sivo rumena, razpokana in v luskah odpada. Listi so

zeleni, podolgovato jajčasti, na obeh straneh rahlo dlakavi. Značilno za rumeni dren je, da cveti zelo zgodaj spomladi, še pred olistanjem. Prav zaradi njegovega zgodnjega cvetenja se uporablja pri izdelavi velikonočnih butar oz. snopov, kot pravimo pri nas. Cvetovi so rumeni, zvezdasti, združeni v kobulasta socvetja.

Koščičasti plodovi, imenovani drenulje, so po velikosti in obliki podobni olivam, le da so rdeči. Sprva so zelo kisli in trpki, kasneje pa so prijetnega, rahlo kiselkastega okusa, so užitni in jih lahko jemo tudi surove. Dozorevajo od avgusta dalje in ko postanejo temno rdeči, so primerni za pripravo marmelade, džemov, kompotov in sadnih sokov.

Liste rumenega drena lahko uporabimo namesto pravega čaja, njegova semena pa name-

sto kave. Zaradi veliko čreslovin so drenulje nekoč uporabljali kot domače zdravilo proti driski in griži.

Les rumenega drena je enakomerne rasti, raste izredno počasi in je zelo trd, kar nam pove že njegovo latinsko ime *Cornus mas*. *Cornus* pomeni v latinščini rog. Od tod tudi rek „Trden kot dren“. V preteklosti so les rumenega drena zaradi njegove trdnosti in trpežnosti uporabljali v kolarstvu za izdelavo zobnikov pri vozovih in v mlinskem kolesju.

Rumeni dren se razmnožuje s semeni ali s potaknjenci, raste izredno počasi in lahko doseže starost tudi preko 200 let. Pojavlja se po gozdnih robovih, med grmovjem, največkrat pa je prisoten na kmetijah, saj njegove cvetoče vejice že od nekdaj uporabljajo pri izdelavi

Razvejana krošnja Škrubejevega rumenega drena

velikonočnih butar, poleg tega pa so tako imeli mojstri kolarji cenjen les pri roki, ko so ga potrebovali. Najdemo ga od nižin vse tja do nadmorske višine 1300 m.

Starost 55 cm debelega Škrubejevega drena ocenjujemo

nekje med 150 in 200 leti, je izredno vitalno drevo, še posebej lepo v času bujnega cvetenja. Prepričan sem, da bo ta dren še dolgo krasil domačijo Škrubej ter dajal okusne plodove.

Navadni glog pri Osirniku

Verica Oder

Navadni glog (*Crataegus laevigata*), ki raste na dvorišču Osirnikove domačije v Pamečah pri Slovenj Gradcu, ima častitljivo starost. Tudi najstarejša v Osirnikovi družini, Marija Nabernik – Osirnikova Micka, ne pomni, kdo ga je po-

sadil. Meni, da raste več kot 150 let. Glog je ostal pri hiši, ker je imel posebno nalogo. Varoval je kokoši pred kraguljem. Ko se je ptič oglasil, so se kure jadrno skrile pod košate trnaste veje. Osirnikov glog danes te naloge nima več, je pa

Cvetoči Osirnikov navadni glog (Foto: Ljudmila Medved)

zaradi svoje v drevo oblikovane krošnje v ponos gospodarju domačije. Ima 4 vrhove, ki oblikujejo krošnjo 40 cm nad tlemi. Deblo v tej višini ima obseg 185 cm (premer 58 cm), obsegi vrhov v prsni višini pa so 63 do 68 cm (od 20 cm do 22 cm premera). Široko krošnjo oblikujejo vijugaste veje. Navadni glog raste med grmovjem, v živih mejah, ob poteh in njivah ter na gozdnih jasah in obronkih. Razširjen je od nižin

Pavel Nabernik s sinom Denisom pod domačim glogom (Foto: Gorazd Mlinšek)

do planinskih področij. Na Koroškem so v preteklosti posušene in zmlete plodove navadnega gloga mešali s krušno moko. Med obema vojnama so v Nemčiji kot nadomestek za kavo uporabljali semena navadnega gloga, mlade liste teh rastlin pa namesto tobaka. Tudi pri Osirniku vedo za uporabnost in zdravilnost glogovih cvetov in plodov. Bodoči lastnik Osirnikove domačije Pavel Nabernik upa, da bo njihovo vitalno hišno drevo tudi vez med bodočimi Osirnikovimi rodovi.

Pravi kostanj pri Spodnjem Lečniku na Tolstem Vrhu

Besedilo in fotografije: Gorazd Mlinšek, univ. dipl. inž. gozd., Zavod za gozdove Slovenije, Območna enota Slovenj Gradec

Pravi ali domači kostanj (*Castanea sativa*) se v Sloveniji pojavlja zelo pogosto, na Koroškem pa je redka drevesna vrsta. V sestoji se pojavlja posamezno in v manjših skupinah. Zaradi hladnejših klimatskih razmer raste zelo počasi in ne doseže večjih dimenzij, pa tudi plodovi

koroških pravih kostanjev so bolj drobni.

Izjema na Koroškem je pravi kostanj pri Spodnjem Lečniku na Tolstem Vrhu nad Ravnami na Koroškem. Verjetno že kar nekaj stoletij varuje Lečnikovo domačijo. Lastnik kmetije Peter Rezar ve povedati, da se v desetletjih

njegovega življenja kostanj ni nič spremenil. Posušile so se mu posamezne veje, katere so obrezali pod strokovnim vodstvom s pomočjo drevesne kirurgije. Je pravi drevesni očak, ki kljubuje kostanjevemu raku, drugim boleznim in vandalizmu posameznikov. Če se želiš podati v preteklost, ti to omogoča Lečnikov kostanj, saj je v sredini votel in brez težav zlezeš v

njegovo notranjost. Leta 2003 so nepridipravi notranjost zažgali, a na srečo je gasilec uspelo pogasiti ogenj in drevo rešiti pred smrtjo. Leta 2003 so gozdarji izmerili njegov obseg, in sicer znaša 7,33 m. Kostanj je debel 2,33 m, visok pa 21 m. Je prava naravna znamenitost, ki se ne pusti številnim negativnim vplivom in na kmečki turizem privablja številne goste. Pod njegovo krošnjo se je spočilo že veliko odžejanih in sitih pohodnikov.

Pravi kostanj pri Spodnjem Lečniku na Tolstem Vrhu nad Ravnami na Koroškem

Votel pravi kostanj pri Spodnjem Lečniku

V notranjosti drevesa

Miklavževa bodika

Besedilo in fotografije: Gorazd Mlinšek, univ. dipl. inž. gozd., Zavod za gozdove Slovenije, Območna enota Slovenj Gradec

Na obrobju zasmrečenih pobočij mislinjskega Pohorja v Mali Mislinji na celku živi trden Miklavžev rod. Že od nekdaj so bili Miklavževi navezani na gozd in odvisni od njega. Dano jim je bilo kulturno poslanstvo, da znajo ohranjati tako glasbene kot estetske vrednote prednikov. Skrbno gospodarjenje v gozdu prenašajo tudi na negozdne površine. Veliko jim pomeni tudi posamezno drevo. Zdajšnji lastnik Miklavževe kmetije Jože Jeseničnik je ponosen na navadno bodiko (*Ilex aquifolium*), ki raste med domačo hišo in hlevom na nadmorski višini 900 m. Mlado bodiko je Miklav-

žev dedi Franc Jeseničnik skoraj pred devetdesetimi leti dobil pri Blažuju na Paškem Kozjaku, kjer je še danes manjši sestoj zimzelenih dreves, in jo kot hišno drevo posadil na domačem dvorišču. Miklavževa bodika z zanimivo piramidalno krošnjo krasi domače dvorišče čez vse leto. Spomladi vzcvetijo majhni enospolni kratkopočljati beli cvetovi, iz katerih se razvijejo okrogli in ovalni plodovi, ki dozorejo v bleščeče rdeče jagode in ostanejo na vejah celo leto. S plodovi se hranijo ptice, trd bodikov les pa so pri Miklavžu včasih uporabljali za kolarske izdelke.

Miklavževa bodika in njen lastnik Jože Jeseničnik

Stari bodiki delata družbo dve mladi, vzgojeni iz njenih potaknjencev (poganjki iz zakopanih vej). Miklavževa bodika je visoka 11 m in je zrasla iz dveh vrhov. Debelini obeh vrhov v prsni višini sta 35 in 22 cm. Občudujejo jo številni planinci in udeleženci raznih strokovnih ekskurzij iz domovine in tujine, ki radi obišejo ekološko usmerjeno kmetijo.

Krošnja Miklavževe bodike

Božičeva oprijemajoča lipa

Lipa – slovensko drevo življenja

Luka Zajec

Lipa je bila že v antiki simbol prijateljstva. Zevsovega svetišča sta delali senco dve drevesi: eno je bilo Jupitrovo drevo hrast, drugo je bila lipa, znamenje nežne zvestobe. Pri ljudstvih srednje Evrope je bila lipa že v daljni preteklosti drevo življenja in zdravja, modrosti in pravičnosti. Pod njo so se zbirali starešine, se posvetovali in razsojali, pod njo se je smela govoriti le resnica. Simbolizirala je žensko milino, lepoto in srečo ter zakonsko ljubezen.

Lipa je bila sveto slovensko drevo že davno pred krščanstvom, to svoje mesto pa je ohranila tudi kasneje. S svojo mogočnostjo kaže od zemlje na nebo in s svojo starostjo spominja na večnost. Bila je središče vaškega družabnega življenja. Pod marsikatero lipo je bil vodnjak, kamnita

dejstvu, da je lipa Slovencem sveto drevo. Vseskozi je bila deležna visokega spoštovanja vseh narodnih slojev, ne le pri kmetih, temveč tudi pri plemstvu in meščanstvu.

Lipa je izrazito prisotna v številnih slovenskih ljudskih ali narodnih pesmih ter legendah. Zlasti je prisotna v legendi o Kralju Matjažu, ki pooseblja slovenski narod in našo zgodovino, drevo pa simbolizira korenine, h katerim se mora naš narod vrniti, če želi ne le preživeti, temveč živeti svobodno, srečno in zadovoljno. Hkrati lipa predstavlja središče vsega Matjaževega boja za odrešitev slovenskega naroda kakor tudi simbol njegove

svojitve tradicionalno vsako leto v juniju zberejo slovenski državniki.

Lipe so v preteklosti sadili na izpostavljenih mestih blizu kmečke hiše in hleva, da bi prestrezale oz. odganjale strele, saj ljudsko izročilo pravi, da se lipi še strela izogne. Zato je največ starih lip v negozdnem prostoru.

Tudi v občini Dravograd se je ohranila zelo zanimiva lipa. Pri kmetiji Božič na Sv. Danijelu nad Trbnjami (KE Dravograd) raste njihovo hišno dre-

meje in morda so jo predniki pustili rasti kot mejno drevo. Kljub temu da pod silno težo njene oprijemajoče korenine popuščajo, jo bo njen sedanji lastnik poskušal ohraniti še za prihodnje rodove.

V soseščini pa družbo lipi dela še mogočen rdeči bor (*Pinus sylvestris* L.) s kmetije Kogelnik in zdi se, kot bi bila oba drevesna posebneža vrstnika.

Oprijemajoča Božičeva lipa na Sv. Danijelu nad Trbnjami

miza, ali pa sedeži za člane dvanajstije ali vaške starešine, ki so županu stali ob strani, kot je določala prastara slovenska navada, imenovana tudi »consuetudo sclavorum«, po slovensko – slovenska navada. Zbori in pravde pod lipo so bili sestavni del starega državnega prava Karantanije, ki ga tudi sami zgodovinski viri nazivajo »istituto sclavenica« oziroma slovensko pravo. Imeli so izraziti značaj slovenskega ljudskega prava. Še v srednjem veku ni bilo po slovenskih krajih nobene cerkve, nobenega gradu, vasi, trga in mesta brez lipe, kar povsem odgovarja

zmage in dokončnega miru.

Številne danes ohranjene lipe so bile posajene v času turških vpadov kot simbol zmage nad Turki. V Sloveniji še danes raste veliko stoletnih lip, mnoge med njimi so zaščitene kot naravni spomeniki. Največ debelih lip je evidentiranih kot hišna drevesa. Najdebelejša med njimi, pa tudi med ostalim drevjem v Sloveniji, je iz dvanajstih vrhov zrastle Najevska lipa ali Najevnikov lipovec (*Tilia cordata* Mill.) na Ludranskem vrhu nad Črno na Koroškem. Pod njeno krošnjo se vse od slovenske osamo-

vo v gozdu. Več kot dvesto let stara lipa (*Tilia platyphyllos* Mill.) se z razvejanimi debelimi koreninami oprijema manjšega skalnatega grebena v neposredni bližini potoka, kateri se zajeda v strmo pobočje nad gozdno cesto, ki vodi do kmetije Kogelnik. Slikovita je tudi njena krošnja, oblikovana iz skoraj ležečega debla. Kot pri odraslem drevesu iz glavnih vej rastejo debeli stranski vrhovi. Lipa ima obseg 550 cm. Zaradi neenakomerno razporejene teže se drevo nagiba. Lastnik lipe g. Oto Mori je ponosen nanjo. Lipa raste v neposredni bližini gozdne posestne

Lastnik Božičeve lipe Oto Mori (Foto: Gorazd Mlinšek)

Dravčbaherjev bor v Šentjanžu nad Dravčami

Besedilo in fotografije: Gorazd Mlinšek, univ. dipl. inž. gozd., Zavod za gozdove Slovenije, Območna enota Slovenj Gradec

Rdeči bor (*Pinus silvestris*) je svetloljubna drevesna vrsta, ki ima v gozdnem prostoru pionirsko vlogo. Semena rdečega bora najraje vzklijejo na razgaljenih tleh na prisojnih legah. V sestoji zraste iz do 4 mm velikega semena do 30 m visoko drevo, na skalnatih plitvih tleh pa manj. Je trdno zakoreninjeno, saj v dobrih tleh že v

prvem letu požene 3 do 4-krat daljšo glavno korenino od nadzemeljskega dela debla. Trdno je zakoreninjen tudi slikoviti Dravčbaherjev bor v Šentjanžu nad Dravčami, ki že 300 let kraljuje ob robu njihovega travnika. Na košatega, močno razvejanega borovega lepotca so bili ponosni že številni rodovi na Dravčbaherjevi

kmetiji. Ivan Dravčbaher, ki danes gospodari na pohorskem celku, ponosno pove, kako so morali na zahtevo njegovega očeta električarji leta 1959 spremeniti traso novega elektrovida prav zaradi njihovega rdečega bora. Dravčbaherjevo hišno drevo takrat še ni bilo naravovarstveno zaščiteno, danes pa je tudi zakon-

Gospodar Ivan Dravčbaher se še spominja prijetnih srečanj pod njihovim borovim lepotcem.

Dravčbaherjev rdeči bor v Šentjanžu nad Dravčami

Slikovito razvejana notranjost krošnje Dravčbaherjevega bora

Stražar Dravčbaherjeve kmetije

sko zavarovano kot naravni spomenik.

Pod košato krošnjo okrog 20 m visokega in 115 cm debelega Dravčbaherjevega bora so se že v preteklosti ob najrazličnejših dogodkih zbirali domačini in okoliški kmetje, danes pa si vitalnega lepotca, ki je najdebelejši rdeči bor v Sloveniji, ogledujejo številni pohodniki in turisti.

Ladinikova jelka na Platu nad Mežico

Besedilo in fotografije: Gorazd Mlinšek, univ. dipl. inž. gozd., Zavod za gozdove Slovenije, Območna enota Slovenj Gradec

Na Platu nad Mežico je trdna koroška kmetija, na kateri so bili številni rodovi odvisni od gozda. Tudi danes je tako, če obiščete Ladinikovo kmetijo, na kateri je do nedavnega gospodaril Kristi Ladinik, danes

pa je predal kmetijo v last svojemu sinu Marku. Zaupal mu je dobro gospodarjeno gozdno posest. Pri Ladiniku vsakemu obiskovalcu radi pokažejo svoja hišna drevesa, katera rastejo pod cesto proti Mučevi haldi.

Med njimi je najbolj imponantna debela in gladka jelka (*Abies alba*), ki je dolga leta kljubovala industrijsko onesnaženemu zraku iz nekdanje topilnice v Žerjavu. V rahli gozdnati kotanji ji delata družbo še stara bukev (*Fagus silvatica*) in star gladek macesen (*Larix decidua*). Jelka je stara čez 360 let. Njen obseg je 341 cm (premer 108 cm), v višino je zrasla okoli 45 metrov. Kraljuje nad ostalimi drevesi. V njeni neposredni bližini je rasla njena nekoliko mlajša sestra, ki se je pred 25 leti posušila in so jo Ladinikovi posekali. Tako kot ostala hišna drevesa je tudi ta bila naravovarstveno zaščitena. Pri Ladiniku so ponosni na jelovo lepotico, ki je kljub presvetljeni krošnji še vitalna. Upajo, da bo v ponos še kakšnemu bodočemu rodu kot dokaz skrbnega

Mladi lastnik Ladinikovega posestva Marko Ladinik je ponosen na jelovo hišno drevo

gospodarjenja z gozdom v preteklosti in sedanjosti.

VIRI: Marjan Kotar, Robert Brus: *Naše drevesne vrste, Slovenska matica v Ljubljani 1999.*

Paola Lanzara, Mariella Pizzetti: *Drevesa, Mladinska knjiga 1984.*

V bližini Ladinikove jelke raste debela bukev in gladek evropski macesen

Ladinikova jelka – ostarela kraljica v sestoji

Tero, d. o. o., iz Slovenj Gradca prejelo osnovni certifikat Družini prijazno podjetje

V ponedeljek, 14. 5. 2007, dan pred mednarodnim dnevom družine, je ministrica za delo ga. Marjeta Cotman na svečani prireditvi v Cankarjevem domu v Ljubljani podelila prve osnovne certifikate Družini prijazno podjetje. Prejelo jih je 32 slovenskih podjetij in organizacij, od katerih smo bili edino koroško podjetje.

Ko smo leta 2002 ustanovili podjetje za opravljanje celovitega vzdrževanja v proizvodnih procesih, nam je bilo jasno, da dobrega podjetja na področju storitev ne moremo zgraditi brez vlaganja v izgradnjo pozitivne organizacijske kulture. Zavedali smo se, da so vsi zaposleni v podjetju tisti, s katerimi bomo izgradili konkurenčno prednost. Zato smo se odločili investirati v njihove dolgoletne izkušnje ter znanje, jim omogočili njihovo poklicno napredovanje in na osnovi pozitivnega mišljenja rast njihove osebnosti. Vzrok takšnega razmišljanja sta naša vizija in poslanstvo:

- vizija: postali bomo prepoznavni po poslovni odličnosti izvajanja storitev na področju vzdrževanja, osebni rasti zaposlenih in njihovih družin;

- poslanstvo: celovito in učinkovito vzdrževanje razpoložljivosti objektov in naprav v proizvodnih procesih in njihova avtomatizacija.

Skozi uresničevanje vizije in izgradnje nove pozitivne ter konkurenčne organizacijske kulture smo prišli do spoznaja, da se zaposleni čutimo krive, kadar ostajamo popoldan v službi in nismo s svojo družino, ko pa smo z njo, se čutimo krive, ker nismo s sodelavci. Zaradi tega smo v našo vizijo dodali, da so za naše podjetje pomembni vsi družinski člani naših zaposlenih, najbolj otroci.

Zaradi tega smo spremenili naš slogan »Zadovoljni naročniki, zadovoljni mi« v »Zadovoljni mi, zadovoljni naročniki«, kar je enako kot »Če ne spoštuješ sebe, tudi drugih ne spoštuješ« ali »Če nisi srečen v družini, nisi srečen v službi«. Lahko bi našli še veliko krilatic, ki so si jih izmislili naši predniki brez visoke znanosti, a na osnovi lastnih izkušenj. V našem podjetju se preprosto

želimo držati ljudskih modrosti in upoštevati nekdanje socialne vrednote, ko še niso bile »zastrupljene« s tržno ekonomijo.

Pridobitev certifikata je postopek, ki nam pomaga uvajati ukrepe za boljše upravljanje s človeškimi viri v smislu usklajevanja poklicnega in družinskega življenja zaposlenih in izvajati organizacijsko politiko pozitivnega odnosa do starševstva in družine na delovnem mestu z namenom povečati zadovoljstvo zaposlenih in povečati pozitivne učinke dela.

V postopku certificiranja smo podjetja izbirala med 110 ukrepi lažjega usklajevanja družine in dela, razporejenimi na osem področij – delovni čas, organizacija dela, delovno mesto, politika informiranja in komuniciranja, veščine vodstva, razvoj kadrov, struktura plačila in nagrajevani dosežki ter storitve za družine. Da je podjetje pridobilo osnovni certifikat, smo se morali zavezati k uvajanju izbranih ukrepov iz kataloga za obdobje treh let. Ukrepi, ki jih je podjetje že uvedlo, ostale pa bo v določenem časovnem obdobju, so:

- vzpodbujanje in podpora aktivnemu očetovstvu – vzpodbujati očete v vključevanje varstva in vzgoje otrok

v družini;

- tekoče spremljanje in upoštevanje potreb zaposlenih glede družinskih obveznosti, predvsem pri varstvu malih otrok;
- starši imajo prost dan za vstop otroka v vrtec in osnovno šolo. Ta prost dan ni prenosljiv in ga lahko izkoristijo samo v ta namen. Starši, ki uvajajo otroka v OŠ ali vrtec, imajo možnost fleksibilnega delovnika za obdobje enega meseca;
- omogočanje opravljanja počitniškega dela otrokom zaposlenih;
- zagotavljanje pravočasne informiranosti o spremembah v podjetju in družinskem življenju zaposlenih;
- zaposlenim je pri selitvi na voljo selitvena pomoč;
- priprava Kodeksa – zgibanke, s katero bomo zaposlene in širšo družbeno javnost seznanjali z uvajanjem ukrepov družbeno odgovornega podjetja;
- življenjskim partnerjem vsaj enkrat na leto poslati informativno pismo o pomembnih dogajanjih v podjetju in o naših nadaljnjih načrtih;
- uvedba svetovanja za razna vprašanja v zvezi z družinskim in poklicnim življenjem.

Ministrica za delo družino in socialne zadeve ga. Marjeta Cotman izroča certifikat Družini prijazno podjetje direktorju mag. Evgenu Zgozniku.

Prejemniki certifikata, direktor družbe Tero mag. Evgen Zgoznik – tretji z leve.

Silvo Jaš

Takšne so bile prve besede in nekakšen moto, ko sem se pred kratkim srečal z njo, z ženičko živahnih oči, bistrega pogleda in snežnih las, ki so ji kukali izpod rute.

Marija Javornik ali po domače Mušičeva mama je pred nedavnim praznovala okroglih devet desetletij. Človeka, ko se sreča z njo, v notranjosti prevevajo občutki spoštljivo-

sti, posebno potem, ko spozna kronologijo njenega življenja. Marija je doživela in preživela vse tri vojne, doživela vzpone in padce, ki jih ni bilo malo na njeni življenjski poti. Druga svetovna vojna ji je vzela dva brata, enega so ubili doma, drugi je ostal v tujini. Leta 1966 sta ji umrla oba starša, leta 2000 mož, v zadnjih letih pa še vnuk, pravnuk in hčerka. To so trenutki, ki zarišejo v človeka globoke rane in brazgotine, Marija pa je kljub temu vztrajala, verjela v molitev in upanje. Sedaj ji je v uteho in veliko oporo sin Stanko.

Na veliki Mušičevi kmetiji nikoli ne zmanjka dela in Marija se ga rada loti. Slehernega

obiskovalca sprejme odprti rok, tako kot tudi Stanko, in občutek imaš, da v hiši vejeta dobrota in toplina kar sami od sebe.

Marija je kljub letom še vedno polna optimizma in dobre volje. Razkazuje fotografije moža, družine, vseh njenih dragih, boža predmete, ki so ji najljubši, hvaležna je Bogu prav za vse; sprejela je tudi trpljenje. Rada bere verski tisk.

Ko sva tako drug drugemu sedela nasproti, se je smehljala, jaz pa sem pomislil, da je tudi starost lahko lepa. Marija Javornik je ohranila nekaj dekliško razigranega, nekaj veselega, čeprav je bilo tudi včasih veliko žalosti in revščine.

Znani obrazi iz minulih dni

Rudi Rebernik

Ko pregledujem albume s starimi slikami, najdem vedno katero, ki mi vzbudi spomine na domači kraj in na prijatelje, s katerimi smo skupaj preživljali lepe, pa tudi težke čase. Kljub temu da s te slike ne živi že davno nihče, se jih vseeno rad in z veseljem spominjam, čeprav so bili vsi precej starejši od mene. Bili so sami dobri in veseli ljudje in srečen sem, da jih lahko štejem za svoje prijatelje ter tudi prijatelje moje družine.

Danes živi v Razborju še nekaj njihovih potomcev, drugi pa so se razšli vsak s svojimi cilji, da si ustvarijo svoj dom in svoje družine.

Na tej sliki so Molakovi iz Razborja s svojimi prijatelji iz druge generacije Molakove družine. Slika je stara več kot petdeset let in je bila posneta nekako v tridesetih letih prejšnjega stoletja, veliko pred začetkom druge svetovne vojne.

Molakova kmetija leži na severovzhodni strani Razborja, že bolj proti Plešivcu in Uršlji gori. Danes pelje mimo njihove hiše lepa cesta, po kateri se lahko pride mimo Križana na Koroško ali pa po desnem od-

cepu na Plešivcu na najvišje ležečo kmetijo pri Vernršku, kjer se lahko odpočijete in si privoščite dobro malico. Nekdaj so bili tod samo kolovozi za vprežno živino.

Ko sem prvič hodil mimo Molaka, pa tudi kasneje, sem občudoval lepo starinsko zidano hišo in mogočno gospodarsko poslopje z vgrajenim kozolcem na dvoriščni strani, kjer so se sušili razni kmetijski

Molakov dom danes; z obnovljeno fasado in streho. Nova cesta pelje po zgornji strani hiše. V ozadju so Uršlja gora, Mali vrh in Plešivška Kopa.

Foto: R. Rebernik

pridelki. Posebno sem vedno rad gledal ljubko in prijazno leseno kočo ali »bajto« na hribu malo stran od hiše. Tu so stari Molakovi gospodarji, ko so posestvo izročili svojim naslednikom, preživljali svojo jesen življenja in uživali svoj zasluženi počitek. Ta kočica me je vedno spominjala na razne pravljíčne zgodbe iz prvih šolskih knjig.

Molakovi v svojih otroških letih skoraj nisem poznal, šele v šoli sem najprej spoznal najmlajšega sina Franca, s katerim sva bila nekaj časa sošolca na stari razborski osnovni šoli, ko pa sem osnovno šolo končal in sem pričel hoditi na delo v plešivške gozdove, sem pogosteje hodil mimo Molakove domačije in sem začel spoznavati še ostale člane družine.

Najraje sem se pogovarjal z Molakovim dedom Jurijem, ki je takrat že prebival s svojo ženo Uršo v hišici na hribu. Zelo rad sem ga poslušal, ko mi je pripovedoval svoja doživetja o prvi svetovni vojni in o ruskem ujetništvu, pa tudi razne druge zgodbe iz svoje mladosti, ki jo je preživel doma pri Šašlju v Spodnjem Razborju, od koder se je oženil na Molakovo.

Ker so na opisani sliki samo nekateri starejši člani Molakove družine s sorodniki in prijatelji in poznam skoraj vsako njihovo življenjsko zgodbo, bi rad pisal samo o njih, kolikor pač vem.

Najstarejše sestre Marije, ki sedi na skrajni desni, osebno nisem poznal, pač pa sem dobro poznal njenega moža Valentina ali Falenta, ki na sliki stoji za njo in ki je bil pravi ljudski godec, veseljak in dober človek, s katerim je Molakova Micka pričela skupno življenje doma pri Molaku v bajti. Žal njun zakon ni dolgo trajal, ker je Marija kmalu umrla in ga pustila samega z malimi otroki. Nato je druga sestra Nežka prevzela skrb za nečake in nečakinje, jim gospodinjila in skrbela zanje. In nazadnje jim je postala mati

in Valentinu druga žena.

Valentina in njegovo drugo ženo Nežko sem dobro spoznal šele po vojni, ker je on igral s svojimi pomočniki na vseh ohceti v naši družini ter povsod na prireditvah našega prosvetnega društva. Oba sta umrla ob svojih otrocih v visoki starosti.

Z nekaterimi njunimi otroki sem bil sošolec na razborski šoli; s sinom Ivanom, ki je padel v partizanih in s hčerkama Treziko in Micko, s katerima smo se tudi pozneje družili in bili prijatelji.

Drugi, ki stoji zadaj, je brat Pavel, poznejši gospodar na Molakovi domačiji. On je bil dober gospodar, mož in oče svoji družini, posebej pa se ga spominjam, ker je bil pevovodja in učitelj našega pevskega zbora, s katerim sem imel čast sodelovati, dokler sem bil v Razborju. Pozneje sta Pavel in njegova žena Molakova kmetiji prodala in kupila v Ravnah pri Šoštanju drugo, kjer sta v krogu svojih otrok tudi umrla. Sedaj počivata na pokopališču v Podkrajju.

Naslednji na sliki, predzadnji, stoji brat Jurij. Kot vsi v Molakovi družini je bil tudi on poseben dober pevec. Kot se spominjam iz mladosti, je bil Molakov Jurij vedno nekakšen vodja zgornjerazborskih fantov. Znal je igrati na violino in kontrabas ter tudi na orgle in voditi cerkveni zbor, če je bilo treba. Znal je, kot njegov oče, nešteto starih ljudskih, nabožnih in drugih slovenskih pesmi, ki jih danes še lahko slišimo pri Jurijevih potomcih, to sta njegova hči Marija in njen pokojni mož Viktor Breznik. Danes je priljubljen zbor »družina Breznik« iz Pameč.

Na skrajni levi stoji še Jože Sovinc, v mladosti rejenc pri kmetu Prevalniku. Bil je nezakonski sin domače hčerke Helene, pozneje pa gozdni delavec v plešivških gozdovih. Nazadnje pa je bil pri Skobirju v Zg. Razborju, kjer je gospodaril z ženo Terezijo in s številno in pridno družino do svoje smrti. Z ženo počivata na razborskem pokopališču.

V sredini med Molakovima

sestrama Micko in Nežko sedi Prevolška gospodinja in mati Antonija Sovinc ali Šašlnova Tončka, kot so jo klicali prijatelji in sorodniki. To je bila dobra žena, skrbna mati in dobrotljiva sosedica, ki jo imamo še danes v hvaležnem spominu.

Molakovo kmetijo sta nekako v 70. letih prejšnjega stoletja prevzela Maks Černak in njegova žena Cilka, naša dobra znanca in prijatelja. Maks je bil naš gozdni delavec na Plešivcu, njegova žena Prevolška Cilka pa naša sosedica in prijateljica, ko sem s svojo družino še stanoval v Razborju. Molakovo domačijo sta lepo vzdrževala in ohranjala, tako da danes izgleda ravno tako prijazna in lepa kot nekoč – z okni, polnimi rož, in negovano okolico, da se vsak mimoidoči rad ozre nanjo. Po smrti svojega moža Maksa je Cilka s hčerko in vnukinjo nadaljevala z obdelovanjem in oskrbo starodavnega Molakovega doma.

Ta zapis in sliki naj bosta spomin na ljudi, ki smo jih poznali in so bili naši prijatelji.

Molakovi sinovi in hčere nekako v 30. letih prejšnjega stoletja.

Z leve sedijo: Hčerka Nežka, sestrična Šašlnova Tončka, pozneje Prevolška mati in gospodinja, skrajno desno pa najstarejša sestra Micka.

Z leve stojijo: Bratranec Jože, imenovan Prevolški Zepl, ki je svojo mladost preživel pri Prevolniku, pozneje je bil gozdni delavec v plešivških gozdovih, nato pa gospodar na Skobirjevi domačiji. Tretji je sin Jurij, poleg njega pa stoji brat Pavel. Zadnji stoji njihov svak in Marijin mož Valentin Jelen.

Foto: nepoznan

iz hrvaščine prevedel Zlatko Verzelak

Jaz čutim...

VODNI ZNAK POD VPLIVOM LUNE

NAJBOLJ OBDARJEN Z DOMIŠLJIJO IN SENZIBILNOSTJO

RAK
(22. 6. - 22. 7.)

Beseda: DOM

Moč lune je skoncentrirana v znamenju raka, kar je vidno iz vseh karakteristik te osebnosti. Rojeni v raku nosijo v svoji notranjosti večni spopad intelekta, ki jih vzpodbuja, da razmišljajo, in lunine moči, ki neposredno vpliva, da se akcije teh ljudi odvijajo na iracionalnem nivoju čustev in duševnih potreb.

V raku lahko odkrijemo cel spekter občutkov, ki se dogajajo v človeški duši, od najčistejše radosti do najglobljšega obupa. Odprto do vseh emocij, kakor noben drug tip, je izjemno občutljiv na vtise, tako da še najmanjša senzacija iz zunanjega sveta v njem oživlja globok eho (odmev). Ne glede na to je pred nami močna in prilagodljiva osebnost, katere moč leži v potrpljenju in pozornosti. Ima ogromne sposobnosti povezovanja in razumevanja stvari, tako da je sposobna živo sodelovati v radostih in trpljenju drugih, v vseh stvareh jo zanima intimna osebna stran. Njihova preobčutljiva in melanholična narava pogosto vpliva, da pretiravajo, tako v dobrem kot v slabem.

V povprečju rojeni v tem zna-

ku znajo nagonsko začutiti pravi trenutek, da izkoristijo neko situacijo in ocenijo razpoloženje drugih ne glede na to, da jim ekstremno zaupanje v druge ponekod povzroča ra-

zočaranje. To je značaj, poln idealov, vendar ga trmoglavost pogosto postavlja pred prepreke in skušnje, ki jih ustvarja pomanjkanje smelosti v trenutkih, ko se je treba odločiti in stopiti v akcijo. Lahko je tako trmast in trdoglav, da ko se nekaj ne sklada z njegovimi idejami, izgubi zanimanje tudi do te mere, da pade v apatijo (brezvoljnost). Seveda mu ta način in obnašanje prinašata kritike drugih.

Pogosto deluje neodločno, protislovno in z nasprotovanjem za vsako ceno. Vendar je v glavnem zvest samemu sebi in zmaguje ravno zahvaljujoč tej pasivni upornosti, ki ga usmerja v vse, kar ga zanima in privlači.

Postavi se vprašanje, če gre za nestalen ali stanoviten značaj. V globini duše je ta osebnost stanovitna. Njena inteligenca je živa, realizatorske sposobnosti neskončne, kritično razmišljanje pozitivno usmerjeno in v okviru tistega, kar jo zanima, do konca izrazita. Vzpodbujana z zdravimi ambicijami dosega tudi najvišje cilje.

Rak zavzema različne vidike, odvisno od ambienta, v katerem živi, in od sveta, ki ga ob-

kroža – zaradi tega ga je drugim težko razumeti. Istočasno čuti močno potrebo, da se nasloni na koga in da je zaščiten, kadar ne uspe zadovoljiti svoje želje in potrebe, da ga sprejmejo, pa skriva svoje razočaranje celo pred najbližjimi in najdražjimi.

Rojeni v tem znaku se odlikujejo z opreznostjo, z vedrino, nagnjenostjo k razmišljanju in poglobljanju vase, z mirnostjo in hladnokrvnostjo v vseh situacijah. Njihove slabosti nadoknadi spomin, vreden zavidevanja, intuicija, upornost, pozornost in globoko versko občutenje. Edinstvena posebnost rakov je absolutna lahkotnost za lotevanje različnih dejavnosti.

Obdarjeni z zdravim občutkom in po potrebi z žrtvovanostjo skoraj vedno uspejo najti svojo pot v življenju in dosežejo visoke položaje. Njihova aktivnost se lahko usmeri na različna področja: srečamo jih kot slikarje, pisatelje, glasbenike, povsod tam, kjer se lahko izrazi njihova konstruktivna občutnost, razen tega jih uporen in stanoviten značaj lahko naredi za zbiratelje ali starinarje. Njihov dober okus se lahko izkaže na področju mode, prirojeni dar za komuniciranje z ljudmi pa jih dela odlične gostitelje.

Počasno plimovanje, tipično za njihovo mirno življenje, se kaže tudi v njihovem odnosu do denarja: umirjen in varčen uspe rak zbrati kar velik kapital in si tako zagotoviti soliden ekonomski položaj. Če se rak izkaže za razsipneža, temu lahko rečemo nesreča. Popolnoma se bo prepustil kockanju, z lahkoto bo izgubil ves denar ali pa ga vlagal v negotove posle.

Prijateljstvo z rakom je oteženo zaradi njegovih nepredvidljivih reakcij. Primer: pri najmanjšem nesporazumu se je sposoben zapreti vase in molče trpeti, kot je tudi sposoben biti neupravičeno užaljen zaradi malenkosti. Zaradi tega

lahko pokvari lepo prijateljstvo.

Njegov značaj torej skriva veliko željo po stikih z ljudmi, prijateljih, ki ga bodo razumeli in mu pomagali v obdobjih krize. Zato se največkrat veže na osebe, ki prevzamejo vlogo zaščitnika, imunega na vsako težavo, in kadar je prijateljstvo sklenjeno, zna darovati velik del sebe. Svojo naklonjenost dokazuje z darili in z izkazovanjem čustev.

V ljubezni sta za te osebe najvažnejša notranja kvaliteta drugega in duhovni ideali. Rak ima potrebo po partnerju, ki bo znal vlti moč in vero, in ko najde svoj ideal, mu uspe zgraditi neločljivo zvezo, posebno če lahko deli z njim svojo ljubezen do doma in otrok.

To je romantičen in ne preveč čuten tip. Redko ga prežema nekontrolirana strast. Te osebe iščejo v ljubezni vrednote srca in duše, nežnost in pozornost. Ljubosumne skrivajo to slabost za fasado mirnosti in ravnodušnosti.

Rak hoče imeti drugo osebo celo zase, želi takšno, ki ji bo zaupal svoje težnje in načrte, s katero bo lahko delil svoje probleme. Želja, da ima ob sebi nekoga, ki se mu lahko zaupa, na katerega se lahko opre, nekoga, ki ga bo znal varovati in očuvati njegovo občutljivo naravo, privrženo družini, vse to ga dela romantičnega in upornega. Znal se bo soočiti z nerazumevanjem in potrpežljivo čakati, da se oblaki razkadajo in nebo spet postane vedro.

Tudi ko se govori o zdravju, sodi rak med najboljčutljivejše znake. Njegove organske motnje so pogosto posledica notranjih emocij (čustev) in neredko njegove bolezni izvirajo iz motenj v živčnem sistemu. Zato se lahko zgodi, da tudi ko ni organsko vnaprej določen za trebušne motnje in obolenje jeter, kaže na določeno občutljivost teh organov.

Ampak ta oseba hitro reagira na vsako zdravljenje in samo v primeru težjega obolenja je

potrebno mnogo časa in njegovega dobro znanega potrpljenja, da se pozdravi. Za raka je pomembno, da se drži izrazito zdravega in naravnega načina prehranjevanja, ki po možnosti izključuje uporabo drog, alkohola, tobaka in pretirano kompliciranih jedi.

Po astrologiji so slabe točke na telesu raka trebuh, jetra, žolč, bronhiji, vene. Nagnjen je tudi k ozeblinam in vnetjem. Spanje je zanj pomembno, ker mu vrača izgubljeno ravnotežje.

Na rojene v tem znamenju imajo velik vpliv lune mene, ki delujejo tako na značaj kot na fizično stanje. Zato se v času prvega krajca in polne lune rak počuti poln energije in navdušenja, v fazi padanja in mlaja pa lahko spremeni razpoloženje in celo zapade v stanje melanholiije in apatije.

EROTIČNI HOROSKOP (22. VI.–23. VII.)

Ste zelo občutljiva in čustvena oseba. Da bi se obranili pred svetom, se trudite skriti občutke. Da bi bili srečni, se zapirate v svoj svet, ograjen z visokim zidom, ki vas bo obvaroval pred sovražnostjo in razočaranji, ki jih prinaša življenje.

Vaš skriti svet je težko odkriti. V otroštvu ste se počutili varne v družini. Pozneje poskušate ustvariti svoj svet, v katerem bosta vladala spokojnost in zanesljivost. Želite se zaščititi pred avanturami, dramami in hitrimi spremembami.

Niste niti preveč borbeni niti realistični niti preveč aktivni. Strah pred neznanim in možnim razočaranjem vam preprečuje, da greste naprej in premagate prepreke. Zadovoljni ste takšni, kot ste, ne želite se spremeniti. To bežanje pred neznanim je popolnoma razumljivo, ker ste se pogosto soočali z neprijetnostmi, skrbmi in negotovostjo.

Ko se že za nekaj odločite, nimate miru, vse je podrejeno vaši želji. Nestrpnost ste, ampak to ne pomeni, da boste tisto, kar želite, tudi realizirali do konca. Prišel bo nov val nemira ali kakšna zapreka, ki se vam bo zdela prehuda, da bi jo premagali.

V življenju ste sanjač, radi razmišljate. Če se morate soočiti z

življenjskimi tegobami, se raje umaknete in zaprete v svoj mali intimni svet, poln želja, domišljije in prijetnosti.

V odnosih z drugimi ljudmi iščete simpatije, prijateljstvo, toplino in čustva. Žalitve vas zelo prizadenejo in nanje ne odgovarjate z isto mero, temveč se umaknete in tiho trpite.

S svojega vogala opazujoči svet, v vse dvomite. Vaša občutljivost hitro reagira na vsako agresijo, provokacijo in sovražnost. Ne marate ljudi, ki so nagnjeni k temu, da vas mučijo in se prepirajo.

Ko se najдете v družbi, kjer so umirjeni in neimpulzivni, takrat se pokažete takšni, kot ste: ljubeznivi, nasmejani, nežni in polni razumevanja.

Čeprav imate radi samoto, to ne pomeni, da ne potrebujete družbe prijateljev, ki vas obkrožajo. Dovolj vam jih je le nekaj, vendar pa morajo biti iskreni. Vsakega lahko razumete. Tu vam pomagata občutljivost in intuicija. Hitro lahko prodrete v tuje misli in občutke.

Imate eno mano (hibo, slabost): na vas se lahko vpliva. Tega ne zmorejo osebe, ki vam niso preveč blizu, zelo lahko pa tiste, ki jih imate radi.

Vaš spomin je neverjeten. Spomnite se najmanjših malenkosti. Če vas je nekdo prizadel, ne boste nikdar povsem pozabili.

Ljubezen vam veliko pomeni. Je ena najvažnejših stvari in ciljev. To vsekakor ni avantura ali bežen flirt, svobodna ljubezen. Ljubezen je za vas povezana s pojmom o toplem gnezdu. V mladosti sanjate o človeku, s katerim se boste poročili. Vendar vam ni potreben samo partner, da uresničite tisto, po čemer hrepenite, temveč tudi družina, v kateri bodo harmonijo dopolnjevali še otroci.

Ker vam je potreben zaprt mali svet, da vas varuje pred tegobami vsakdanjosti, ga boste iskali v družini, v toplem domu. Zato iščete človeka, ki vam bo nudil varnost in nežnost.

Mnogim ženskam v znaku raka nikdar ne uspe uresničiti svojih sanj. Ne zato, ker ne bi našle idealnega človeka, tem-

več ker ne zmorejo poguma, da bi se soočile z življenjsko stvarnostjo, v katero je vključena tudi ljubezen. Iz strahu, da ne bodo pretentane in osleparjene in zaradi nesposobnosti, da se izvečejo iz svojega oklepa, pustijo, da leta odhajajo in naenkrat se zavedo, da so pred koncem svojega življenja ostale popolnoma same.

Poleg tega, da ste zelo občutljive narave, ste tudi zelo romantični. Sanjate o romantični ljubezni, o strastnih čustvih dveh sorodnih bitij. Ko mislite, da ste naleteli na pravega partnerja, se mu predate brez egoizma in rezerve.

Ljubezen se v vas budi kot plamen, mislite, da bo večno trajala, zato težko prenašate razočaranja. Včasih človeku dolgo ne odkrijete svojih čustev. Če ta ni vztrajen in uporen, da vas odgrne, boste ostali pasivni in neodločni.

Vašo željo za idealno ljubeznijo je težko zadovoljiti, zato se mnogi raki počutijo prevarane že v prvih letih zakona, ko ugotovijo, da jim človek, ki so ga izbrali, zaradi svojega značaja, navad in ambicij, ne more nuditi tistega, kar žele.

Ampak tudi v ljubezni, kakor v življenju, obstaja velika razlika med sanjami in stvarnostjo. Tega vas je najbolj strah. Čeprav se smatrate prevaranega, nikdar ne priznate poraza. Če je stvarnost grda, jo boste v sanjah polepšali. Čeprav vaš partner ni posebljenje vaše domišljije, boste sami sebe prepričali, da je ravno to in takšnega boste tudi videli.

Če se vam zgodi, da ste se poročili s človekom, ki vam absolutno ne odgovarja, ne boste razmišljali o ločitvi, temveč boste živeli z njim. V tem primeru ne boste poskušali olupšati stvarnosti, ampak se boste popolnoma umaknili v sanjarjenje in doživljali ljubezen s čisto imaginarno (izmišljeno) osebo, ki vas bo vedno razumela.

Ni vas lahko razumeti, odkriti skrivnosti vašega srca. Ne izdate se lahko: vpleteni ste v mrežo vzdržljivosti, sramežljivosti, odmaknjenosti, ki ne pusti, da vzniknejo na svetlobo vaša prava in globoka čustva.

Kaj pričakujete od človeka, ki ga ljubite? Predvsem nežnost in ljubezen, ki vam je tako potrebna. Želite da je stanoviten, soliden. Potrebna vam je varnost, da bi bili nasmejani in zadovoljni. Partner mora stati čvrsto na tleh, ker vam to ne uspeva. Prepuščate mu vse odgovornosti, niste človek avtoritete, ki je sposoben držati krmilo v svojih rokah. Uklonili se boste mišljenju in željam in mu pustili svobodo za njegove podvige.

ŽENSKA

Ljubezensko življenje

Zelo strastna je, njeno sentimentalno življenje se začne že zgodaj. Družina je središče vsega. V materinstvu najde realizacijo vseh svojih teženj, otrokom se posveča z istim zanosom kot možu. Krotka in privržena predstavlja ideal soproge, čeprav jo njena muhasta in svojeglava narava včasih odpelje na male intelektualne izlete. Njena zvestoba in iskrenost postaneta vzorna, posebej če v moškem, ki je z njo, vidi uresničitev svoje sanjarke in romantične narave.

Spolno življenje

Ženska v znamenju raka v spolnosti ne uživa posebno, sploh če je partner v svojih zahtevah neumerjen. Zanj je spolni akt samo ena od neizbežnih dolžnosti, ki jo poskusi vsaj korektno opraviti. Jasno, da doživlja orgazem samo občasno.

MOŠKI

Ljubezensko življenje

Brez mnogo smisla za družinsko življenje njegovi sentimentalni odnosi navadno skrivajo romantiko in nestalnost. Po značaju slabič se izmika vsem vrstam odgovornosti, ko pa se odloči za zakon, si izbere energično in odločno žensko, ki zna ukazovati – prihrani mu vse stike z realnostjo, ki njega motijo in ga delajo živčnega.

Spolno življenje

Moški rak je slab ljubimec, ki celo v spolnosti prepušča pobudo ženski. Ker je tudi neodgovoren, se njegovi partnerki priporoča, da se sama zaščiti pred nezaželeno nosečnostjo. Nanj se v tem oziru ne more zanesti.

Utrinki s poti, kjer kravica stoji

Marjan Čuješ

Na potepu po avstrijskih Alpah sem naletel na kravo, ki bi bila najprimernejša za današnji čas, ko je v Evropi vseh kmetijskih pridelkov preveč, pogovori v kmetijski branži pa se sučejo največkrat samo o subvencijah, ki bi jih dobivali tudi, če nič ne pridelamo.

Ob takem razmišljanju so nastali naslednji verzi:

*Kravica na sliki ne pije in ne je, mleka nima, kaka ne!
Tudi naraščaja ni, čeprav se bikov ne boji!
Kmet z motorko jo je delal, vmes pa »holcarske« prepeval:
»Res, da si bolj štorasta, boj pa se lubadarja;
samo še kloniram te, pa veselje bo za vse.
Sodobna krava boš postala, nam subvencije dajala.
Kmet pa bo gospod postal, ne bo več delal in garal!
Le še v banko bo prišel in veselo evre štel.
UNIJA pa kriva bo, kadar vse bo k vragu šlo.«*

Maks Potočnik (nekdanj gozdarski šofer pri TIS Pameče) z ženo Mimiko in sestro Anko

Šoferske zgodbe

Marjan Čuješ

Včasih se sprašujem, ali so si usode ljudi moje generacije res tako podobne, kot je to mogoče prebrati v naših življenjepisih ali slišati ob slovesnih obletnicah. Ali smo res le nasledniki pastirjev, hlapcev in dekel? Ali se moramo res revščini, katero smo v življenju z njimi delili, zahvaliti za naše dolgo življenje, ki nam ga sedanje izobilje krajša, sodobna medicina pa daljša? Kdo ve, ali si ne skušamo z ganljivim slovesom ob preminulem človeku le olajšati slabo vest in včasih tudi kaj prikriti?

Ko polagajo k zadnjemu počitku inženirja, profesorja ali klošarja, kot se sodobnim revežem sedaj reče, jim je skupno le to, da so imeli težko mladost in življenje z mnogo odrekovanja. Močna volja je nekaterim pomagala, da so dosegli svoj življenjski cilj, mnogim pa ne, četudi so se trudili. Ker pa je življenje čisto navaden krog, v katerem se nekoč vse sklene in poravnava, se že vračajo časi, ko bodo iz visoko šolanih ljudi postali pastirji, hlapci in služkinje, pa če si to želimo ali ne, in pogrebni govori bodo enako ganljivi, samo obrnili jih bodo. Živiš lahko namreč le od kruha, ki ga dobiš za delo, pa četudi je

slabo plačano, ne pa od visoke izobrazbe, če službe nimaš. To pa so dejstva današnjega časa.

Da sem tudi sam predstavnik tiste generacije, katere otroci so nekoč preganjali koze okrog domače bajte, naj vas prepričajo naslednji stavki in s tem upravičijo naslov te zgodbe. Upam, da zame tega nekoč ne bo uporabil kak govornik, kajti pastir sem postal po svoji volji in ne zato, ker bi to zahtevali starši ali bi to narekemale res tako slabe domače razmere. Malo vpliva na to odločitev pa je mama le imela. Pri naši hiši smo namreč veliko brali. Tudi pri jedi smo se najraje motili z branjem. Sam sem večkrat trdil, da zato, da smo pozabili, kaj je na mizi in kako malo hrane za tako veliko družino je na njej. Po drugi svetovni vojni je bilo v tem pogledu kar hudo. Karte in pike so res ukini, a kaj ko tudi denar ne pomeni nič, če robe ni. Romani in druga knjižna dela so največkrat opisovali le revščino, lačne otroke, trpeče matere in zgarane očete nekje v tujini, največkrat v Ameriki. Vorančeve Solzice in Bevkovi Pastirci so bili krivi, da sem šel z dvanajstimi leti med počitnicami služiti oz. za pastirja, kot se lepše sliši, tudi sam. Verjetno pa sem spadal med otroke,

ki so drugod bolj pridni kot doma, kjer dela tudi nikoli ni manjkalo, ali pa sem se hotel pred domačimi le postaviti s kakšnim hlebom kruha, ki mi ga je občasno namenila gospodinja. Takrat sem se doma prikazal ves srečen, srečna je bila pa tudi mama, ker je spoznala, da mi tekanje po gozdnih fratah za živino ne predstavlja kake težave in da sem šel vedno rad nazaj k svoji čredi. Pasel sem pri kmetu Dihpolu na Zagradu. Lepo so ravnali z menoj in z vsemi sem se razumel, le gospodar Matija me ni smel videti na »riti«. Tudi klical me ni po imenu. Zanj sem bil le »frkl«, kot so tedaj radi pravili odraščajočim otrokom.

»Kakšen pa boš, ko boš petdeset let star, če že sedaj ne moreš stati?« me je rad opomnil, ko sem se po paši spravil k malici, da sem pa pred tem že štiri uri tekal po gozdnih jasadah za kravami, mu pa ni bilo mar. Ker je bil popolnoma gluha, sem mu včasih zagodel nazaj, da bom srečen, če se mi bo godilo tako kot njemu, ki tudi nič ne dela. Pri dobri ženi Jožefi in pridnih otrocih, kot so bili Dihpolovi, pa mu tudi ni bilo treba. Starejši sin Franc, poznejši gospodar, je z bratom Florijanom in mlajšim Anzijem, ki je še študiral,

Pastir – frkl

skrbel za zunanja dela, mati s hčerkami, Pepco, Frido in Lojzko pa za hišo, hlev in vrt. Veselo je bilo v nedeljah, ko so k dekletom že prihajali ženini, pa tudi fantje so se že ozirali za dekleti. Okrog Franca sem se rad smukal, kadar je igral na harmoniko, dobrodušni Florijan, ki sem ga imel najrajši, pa mi je pomagal privezovati trmaste goveje glave k jaslim. Ker sem tudi po začetku šolskega leta še kar vztrajal pri svoji živini, mi je pri učenju pomagal Anzi. Paziti na živino je bilo potem, ko smo pospravili otavo, v primerjavi s prejšnjo pašo po gozdnih posekah, pravi užitek, in temu se nisem hotel odreči. Po dopoldanski paši sem opravljal lažja dela po dvorišču in hlevu. Kadar sem zaslišal besedo »frkl«, sem vedel, da moram v klet po mošt za gospodarja, ki je sedel v senci pod lipo. Pil je zelo dober hruškov mošt, ta pa rad zleze v kolena in še kam, zato se ni veliko gibal, od tam, kjer je bil, je pa lahko nadzoroval hišo, hlev in prostrano dvorišče in kot tak še vedno vzbujal spoštovanje in pomembnost.

Sinovi in hčerke so imeli delo razdeljeno in nikoli ni bilo kakih preprirov. Nekoč sva z Lojzko čistila hlev in jaz sem vozil

gnoj v gnojno jamo. Lojzka je bila nekaj dni prej pri zobozdravniku in je dobila neke zlate prevleke, ki pa jih ni hotela kazati ali se z njimi bahati, kakor je v svoji skromnosti izjavila. Prosil sem jo naj mi pokaže tiste zlate zobe, sedaj ko naju nihče ne vidi, pa nisem imel uspeha, zato sem užaljen delal dalje. Na zvrhano samokolnico sem naložil še zadnji izdelek krave, ki se je podelala tik pred tem, in pri tem pazil, da se ni razlezel. Kakšen je kravjek po sveži paši, pa tako veste. Ko sem prerinil tovor po spolzki deski na vrh gnojnega kupa mi je pa v coklah spodrsnilo in z glavo sem pristal v tisti topli pogači, ki sem jo pred tem tako skrbno namestil na vrh samokolnice. Lojzka se je na glas zasmejala in pri tem seveda ni mogla skriti zob. Ko sem ji potem, ko mi je pri koritu umivala glavo in čistila ušesa, zatrjeval, da sem to storil nalašč, pa seve-

da ni verjela, nasmeha pa tudi pred ostalimi člani družine, ko jim je pripovedovala o tem dogodku, ni več skrivala. To pomeni, da kravji drek ni samo za na njivo, ampak lahko koga tudi nasmeje.

Tudi drugo leto mojih počitnic pri Dihpolu je bilo podobno prejšnjemu, s to razliko, da se je končalo prej, kot sem si sam želel. Medtem ko sem čez poletje pasel deset glav živine največ na frati okrog rudnika na Lešah, kjer so tedaj še kopali premog, sem komaj čakal, da sem smel z živino na strnišče požetih njiv in pozneje tudi na ostale pokošene travnike. Tu je pa obstajala nevarnost, da kakšno govedo zaide pod drevesa dozorevajočega sadja in se med preganjanjem s kakim sadežem celo zađuši. Čeprav sem se tega zelo bal in imel čredo vedno na očeh, mi je ena krava le odšla po svoje. Na strmini pod njivo je rasla manjša

jablana, ki je s svojo krošnjo in vejami segala v višino, kjer jo je bilo mogoče doseči s samega roba njive. Ko je krava stegnila svoj dolgi vrat med rogovile, kjer je viselo jabolko, se ji je rob udrl, veje so bile pa ravno dovolj čvrste, da se niso odlomile, ko so se rogovi zatakneli ob nje. Prednje noge krave so obvisle v zraku, z zadnjimi je pa čvrsto stala na robu. Pogled na kravji jezik, ki je molel iz gobca, je bil zame tako strašljiv, da sem na glas tulil. Snel sem cokle in stekel po pikajočem strnišču do oddaljenih travnikov, kjer so pravkar spravljali otavo, in med hlipanjem komaj dopovedal fantom, da se je krava obesila. Pohiteli so za menoj, se obesili za vrh rogovile, ki se je odlomila in krava se je samo prevrnila čez rob na položnejši teren, nakar se je pobrala in vsa prestrašena oddirjala v domači hlev. Vkljub tolažbi domačih fantov, da ni nič hudega, sem se

tako bal posledic, da sem stekel na kmetijo, pobral svoje stvari in jo brez slovesa in cokel ucrl proti domu, kmetije sem se pa potem dolgo izogibal.

Delo in izkušnje pri Dihpolu so me utrdili, zato sem naslednje leto med počitnicami že pomagal očetu pri »holcariji«. Pred menoj mu je pomagal starejši brat, za menoj pa mlajši, tako smo si fantje delo pri naši hiši delili, dokler se nismo šli učiti svojih poklicev.

Ko me je v drugem letniku vajeniške dobe doletela vest, da se je na žagi na Prevaljah smrtno ponesrečil komaj devetnajst let star Anzi, sem bil zelo potrtn in tudi ob kasnejših srečanjih z njegovo mamo mi je bilo zelo hudo, saj je z blagega lica za vedno izginil nasmeh. V mesecih, ko sem bil pastir pri Dihpolu, je bila mama tudi meni in tega nisem nikoli pozabil.

VABILO

na

državno tekmovanje koscev in kosic

Zveza koscev in kosic Slovenije ter Društvo koscev in kosic zahodne regije vabita na
2. državno prvenstvo koscev in kosic, ki bo v nedeljo, 1. julija 2007, v Dupljah pri Naklem.

Tekmovalke in tekmovalci se bodo pomerili v košnji trave, pokositi bodo morali parcelo po evropskih tekmovalnih merilih. Za kosce je to 10 m x 10 m in 7 m x 5 m za kosice. Komisija bo ocenjevala hitrost košnje ter čistost. Pravila so določena v Pravilniku državnega tekmovanja koscev in kosic. Najboljši tekmovalci in tekmovalke bodo nagrajeni z možnostjo udeležbe na evropskem tekmovanju v košnji, ki bo konec meseca avgusta v Salzburgu.

Vsi zainteresirani se lahko prijavite do petka, 29. junija, na tel.: 041 571 046 (Boštjan Rekar) ali 041 225 804 (Marta Bukovec), kjer dobite tudi vse ostale informacije. Lahko nam pišete tudi na martika@gmail.com.

Vljudno vabljeni!

Zahvala

*Pomlad bo na tvoj vrt prišla
in čakala da prideš ti
in sedla bo na sončna tla
in jokala, ker tebe ni.*

Ob boleči izgubi našega dragega očeta, brata, strica in dedka

Franca Strmčnika,

p. d. Jevšnikovega Franca, z Legna 154, se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so ga na njegovi zadnji poti spremljali v tako lepem številu.

Hvala vsem, ki so mu prinašali cvetje in sveče, darovali za svete maše in izrekli pisno ali ustno sožalje. Lepa hvala gospodu diakonu in župniku iz Šmartna Francu Rataju za opravljeno sveto mašo in pogrebni obred. Hvala cerkvenim pevcem iz Šmartna, gasilskemu društvu Legen, ZB Slovenj Gradec, čebelarškemu društvu Slovenj Gradec, govorniku Radu Kresniku za ganljivo izrečene besede, izvajalcu Tišine Branku Dobniku in Komunalnemu podjetju Slovenj Gradec.

Posebej se zahvaljujemo Anici in Srečku Naveršnik za vso izkazano pomoč.

*Vsa leta si delal, pošteno živel,
potem pa izmučen si tiho odšel.
Srce je omagalo in dih je zastal,
a spomin nate bo vedno ostal.*

Vsi njegovi

Franc Pejovnik

»V globoko žalost se je odela Smrečnikova kmetija že v četrtkovem jutru, ko je v slovenjegraški bolnišnici onemelo srce Franca Pejovnika,« je spregovoril govornik. Smrt moža in očeta je presunila srca njegovih dragih. Kljub

težki bolezni so do konca verjeli in upali, da si bo Franc še opomogel, saj mu vendar vse do lanskega septembra zdravje ni obračalo hrbta. Nenadna bolezen tudi nikomur od tistih, ki smo ga poznali, ni vzbujala črnih misli in strahu, da mu življenje odmerja poslednje trenutke.

V revni družini na Suščevi kmetiji na Kozjaku je 13. februarja 1926 steklo življenje Francu Pejovniku. Sedem otrok je povila mama Amalija in z očetom Dominikom vred so se preživljali s skromnimi zaslužki od priložnostnih opravil v gozdu ali na bližnjih kmetijah. Trnovo je bilo že Frančevo otroštvo, ko je moral služiti na tej ali oni kmetiji. Mladost mu je po svoje krojila 2. svetovna vojna, saj se je moral preživljati z različnimi občasnimi zaposlitvami. Ni se izogibal niti nevarnostim prenašanja zaupne pošte, saj je brž doumel veličino partizanskega boja. V svobodi ga je pričakala vojaška suknja, ki ji je moral ostati zvest vse do leta 1948.

Ko se je prvič znašel na dopustu, mu je življenje vendarle pokazalo sončno plat. V harmonijo najlepših človeških čustev sta se zlili srca mlade Tončke in njegovo ter začeli utripati v ritmu skupne življenjske poti. A je bilo treba najprej poiskati delo na mušeniški žagi, kar jima je zagotavljalo osnovne pogoje za skupno življenje.

Tistega prelomnega 30. julija 1949, ko sta se poročila, nista pozabila nikdar. Poroka je pomenila pravi preblisk v njunem življenju. Preselila sta se v Mežico, kjer je Franc dobil delo v rudniku. Plača rudarja pa je bila preskromna, da bi mlado-poročenca lahko uresničila želje in načrte. Sklenila sta, da bosta šla večji kos kruha zase in za otroke iskat v tujino. Ilegalno sta s petimi otroki prešla državno mejo in se preko zbirnega centra v Beljaku znašla v Essnu. Še kako pridno in trdo je bilo potrebno delati v tem nemškem mestu, da je lahko Franc poskrbel za spodobno življenje svoje družine in da je ostajalo še kaj prihranka. Najprej je garal še kot rudar, pozneje pa je kot šofer zmogel voziti od jutra do večera. Tako so tekla leta njegovega bivanja v tujini, kjer pa je ves čas ostal zvest slovenskemu jeziku. Domotožju se ni zmozel upirati. Z leti je raslo njegovo hrepenenje po vrnitvi med domače travnike in gozdove. Ko sta bila s Tončko 1969. leta na dopustu v domovini, sta se odločila za nakup Smrečnikove kmetije v Završah. Vrnitev v rojstno deželo je ostalo le še vprašanje časa. Presrečen je bil Franc in tudi vsi njegovi, ko se je leta 1976 Pejovnikova družina znašla v svojem novem domu v hribovitih Završah. Še šest let ga je takrat ločevalo od invalidske upokojitve in poiskal si je službo v Gorenju. Marljivo sta morala s Tončko stegovati roke za delom, da sta ob prihrankih počasi urejala zapuščeno kmetijo in bivališče. Čeprav sta pogosto delala od zore do mraka, so se ta leta zrcalila kot najlepši del njunega življenja. Otroci, ki sta jih zakonca vzgojila in privedla do samostojnih življenjskih poti, so jima bili v veselje in ponos. Vsi, tudi snaha in zeti ter 14 vnukov in 7 pravnukov, so Francu in Tončki skušali olepšati jesen življenja in jima poplačati vsaj del skrbi in ljubezni. Zdravje Franca ni puščalo na cedilu, vselej je bil dobre volje

in v veseli družbi je rad zapel. Ni zamujal ne sestankov ne izletov Zveze borcev, Društva upokojencev in Rdečega križa. Srečen je bil sredi vseh, ki so ga obkrožali. Da sta s Tončko dosegla več od poročne zaobljube, so jima dokazovali otroci, ki so poskrbeli, da je bila njuna zlata poroka prisrčna in se jima je vtisnila v prijeten spomin.

Ponosen je bil Franc, ko so otroci zgradili hiše; v Petrini je rad pokazal sobo, v kateri bi lahko sprejemal goste. Lansko osemdesetletnico je prav zato želel praznovati doma, v prelepem novem bivališču.

Septembra pa se je v njegov prijeten utrip življenja nenadoma prikradla bolezen. Okužba z bakterijo je povzročila boleče vnetje trebušne votline in kljub okrevanju v slovenjegraški bolnišnici je bolezen izčrpala njegove moči. V decembru ga je možganska kap ponovno vrnila med bolnišnične zidove. Na predvečer svetih treh kraljev je lahko prišel domov med svoje, a le za kratek teden. Bolezen je neusmiljeno vrtala naprej in na pragu enainosemdesete pomladi je 8. februarja zjutraj Franc Pejovnik zatisnil utrujene oči.

Zahvala

Ob bridki izgubi naše drage žene, mamice, babice in sestre **Terezije Pogorevc** s Tolstega Vrha pri Mislinji, po domače Smrečnikove Trezike, se vsem sorodnikom in prijateljem, ki so jo spremljali na zadnji poti, ji darovali vence, cvetje, sveče in svete maše najlepše zahvaljujemo. Prav lepa hvala zdravnikom internega oddelka

slovenjegraške bolnišnice magistru dr. Verovniku, dr. Epškovi, dr. Predikaku, dr. Pušnikovi ter strežnemu osebju, hvala tudi dr. Leonardi Pirmanšek in dr. Ervinu Pečniku ter patronažni sestri Aniti Smagaj za obiske na domu. Hvala govornici Nataliji Križaj za ganljivo izrečene besede slovesa, Oktetu Dolič in cerkvenemu pevskemu zboru za zapete žalostinke med mašo zadušnico in pred odprtim grobom. Hvala gospodu župniku Tinetu Tajniku za pogrebni obred in Jerneju Zaveršniku za pogrebne storitve.

Žalujoci: mož Franc, sinova Rajko in Stanko z družinama, vnukinje Katja, Stanka in Urška ter brat Jože z družino

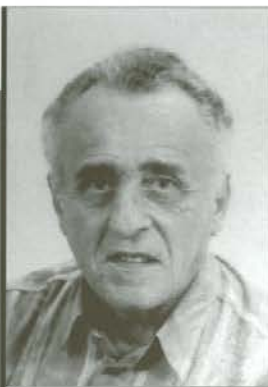
Zahvala

Ob težki in nenadomestljivi izgubi dragega sina, brata in strica **Ivana Vocovnika** z Završ nad Mislinjo, po domače Rutnikovega Jankota, se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so ga spremljali na prerani zadnji poti, mu darovali cvetje, sveče in svete maše. Hvala Leonardi Pirmanšek za zdravljenje, govorniku Marjanu Križaju za besede

slovesa, šentviškim pevcem za zapete žalostinke med mašo zadušnico in pred odprtim grobom. Hvala gospodu župniku Mirku Hrovatu za pogrebni obred.

Žalujoci: mama Terezija, brat Tone, sestre Mihaela, Jožica in Marjana z družinami

Franc Mikec

☆1930

†2007

Na starotrškem pokopališču pri Slovenj Gradcu smo se v maju poslovili od Franca Mikeca.

Rojen je bil leta 1930 v Slovenj Gradcu in odraščal v zavedni slovenski družini. Že leta 1941 so Nemci štiričlansko družino

izselili v Srbijo, v Gornji Milanovac, od tam pa v kraj Pranjani.

Konec julija 1941 so se tri slovenske družine izgnancev, med njimi tudi družina Mikec, priključile partizanski enoti, in sicer 1. Tankovskemu bataljonu, ki je spadal pod partizanski odred dr. Dragiše Miševića. V tej četi je mladoleten Franc opravljal nalogo kurirja.

Konec oktobra je pričel nemški okupator s pomočjo četnikov sovražno ofenzivo. Zaradi premoči sovražnika se je glavnina partizanske vojske pričela umikati iz tega območja (Užičke republike) v Bosno.

Po nalogu vrhovnega štaba so organizirali partizansko javko oz. kurirsko postajo. Franc je opravljal dolžnosti kurirja, in sicer je redno prenašal pošto partizanom in aktivistom NOV. To nalogo je opravljal do srede leta 1943, ko je bil premeščen v partizansko tiskarno Sreskega KP Gornji Milanovac. Kot kurir je sodeloval pri osvobojanju Gornjega Milanovca in Čačka. Konec vojne je dočkal v enoti v kraju Pranjani. Domov v Slovenijo se je vrnil v juliju 1945. leta. Zaposlil se je kot vojaški uslužbenec v oficirskem klubu v Slovenj Gradcu. Poleg službe je prostovoljno opravljal tudi razne politične in družbene funkcije.

V občinskem odboru ZB NOV Slovenj Gradec je od leta 1970 do 1975 opravljal delo sekretarja. Pred tem je nekaj let vodil komisijo za izgnance, internirance in taborišnike. Od leta 1989 do leta 2002 je opravljal funkcijo sekretarja Območnega združenja ZB NOV, od leta 2002 do leta 2006 funkcijo predsednika Območnega združenja ZB NOV, do zadnjega pa je bil podpredsednik Območnega združenja ZB NOV Slovenj Gradec.

Za pogum in odgovorno opravljanje nalog na vseh področjih je prejel vrsto visokih vojaških in državnih odlikovanj ter priznanj.

Ostal nam bo lep spomin na moža in tovariša, ki mu je uspelo v družinskem življenju v krogu prijateljev zapustiti veliko lepih, srečnih in nepozabnih trenutkov.

Stanko Hovnik, član Območnega združenja borcev in udeležencev NOV Slovenj Gradec

Ivanka Pušnik

☆1931

†2007

*Umirilo se je srce,
ustavil tvoj korak,
a v naših srcih še živiš
in vedno boš med nami ti.*

Ivanka Pušnik, po domače Epšek, se je rodila v Zavodnji 30. julija

1931 in živela v veliki družini, v kateri se je rodilo skupaj dvanajst otrok. Oče Mihael in mati Urška sta štiri kmalu po njihovem rojstvu v žalosti pokopala.

Ko je Ivanka dopolnila štiri leta, se je družina preselila v Razbor, kjer so kupili Ronetovo kmetijo. Tu je odraščala. Prišla pa je druga svetovna vojna, ki tudi Ronetovi domačiji ni prizanesla. Nemci so nekega dne odgnali gospodarja Mihaela za vodiča, v sosednji vasi pri Lesniku pa so nanj naščuvali pse, ki so ga tako obgrizli, da je za posledicami dobljenih ran umrl. Leta 1957 pa je umrla tudi njena mama Uršula. Mlada Ivanka je morala prevzeti skrb in odgovornost za delo na veliki kmetiji, vendar ji ni bilo težko, saj je imela rada zemljo in živino. Nikoli ni potožila, da je preveč utrujena.

Želela pa si je ustvariti svoj dom in družino. Za roko jo je zaprosil domačin Ivan Pušnik, priden in pošten fant, in poročila sta se septembra leta 1960. Ivan je Ivanko odpeljal domov k Epšku. V zakonsko srečo sta se kmalu zarezali bolečina in žalost, ko je umrl njun prvorojenec, star komaj tri mesece. Po tem so se rodili še Janez, Marija, Srečko, Dani, Franc in Jožef. Ivanka je bila dobra in skrbna mati, vse je naredila, da je ohranila zdravje svojih otrok. Ti so odraščali in drug za drugim odhajali od doma. Sinovi so se izučili svojih poklicev, sin Danijel pa je ostal doma na lepi Epškovi kmetiji in si ustvaril mlado družino.

Z izgradnjo nove ceste so se tudi pogoji na Epškovi kmetiji izboljšali. Sinovi so prihajali domov k mami, sin Dani pa jo je večkrat peljal k maši v Razbor. Cerkev ji je od nekdaj veliko pomenila; pela je v cerkvenem zboru, ob praznikih pa je pomagala pri okraševanju cerkve. Rada je pomagala ljudem v stiski. Bila je tudi v odboru ZB Razbor. Za vse si je vzela čas, nikoli ni rekla ne. Bila je tudi krvodajalka in članica RK.

Ne ure ne dneva človek ne ve, kje ga čaka smrt. Ivanka, ki je bila vajena grenkob tega sveta, je tudi bolezen mirno prenašala. Še na koncu je v slovenjgraški bolnišnici domačim dajala upanje, da bo ozdravela, vendar je bila to le zadnja postaja na poti do njenega večnega počitka.

Za njo je ostala praznina, ki je nihče ne more nadomestiti. Pogrešali jo bomo vsi, najbolj pa domači.

Množičen žalni sprevod, ki jo je pospremil na njeni zadnji poti, je dokaz, kako je bila priljubljena daleč naokoli.

Štefka Melanšek

Zahvala

*Ti v kraje romaš nam neznane,
od koder več vrnitve ni,
slovo nam bridke seka rane,
oj zbogom, drago srce, ti.*

Ob težki izgubi naše drage žene, mami-
ce in babice

Ivanke Pušnik z Razborja

se iskreno zahvaljujemo vsem sosedom, znancem in prijateljem za pomoč v najhujših dneh žalosti, za izrečena sožalja, cvetje, sveče in darovane maše. Hvala gospodu župniku Leopoldu Koratu in Tadeju Linasiju za opravljen pogrebni obred ter pevcem

za zapete žalostinke, praporščakom ter govornikom Mariji Sovič in Ivanu Glasenčniku za poslovilne besede.

**Žalujoči: mož Ivan, sinovi Janez, Srečko, Danilo in hči Mojca z družinami ter sinova Franc in Jožef
Zahvali se pridružujeta brat Vili in Janko Laznik z družinama.**

Alojz Kotnik

☆1941

†2007

*V domu našem je praznina,
v srcih je še vedno bolečina,
tebe Alojz več med nami ni,
a v spominih naših večno boš
živel.*

Prijetna Kotnikova domačija v Mislinjski Dobravi se je odela v črnino 20. marca 2007, ko je v bolnišnici v Topolšici dolgotrajni bolezní klonil gospodar Alojz. Alojz Kotnik se je rodil 9. maja 1941 na Matičevem na Tolstem Vrhu kot četrti izmed sedmih otrok Barbare in Leopolda Kotnika. Skromnost in revščina sta krojila njegovo otroštvo. Zgodaj je moral prijeti za delo pa pridno pešačiti v šolo, ki jo je obiskoval v Mislinjskem jarku. Ko so bila za njim osnovnošolska leta, je na obratu Gozdnega gospodarstva že služil prve denarce, a le za kratek čas, saj ga je v Tolminu čakala vojaška suknja. Sleherni prosti čas pa je poklonil glasbi. Harmonika mu je vedrila mladost, presrečen je bil, ko sta v dvoje zaigrala z bratom Viktorjem, kateremu je pomagal pri nakupu klarineta. Veliko sta igrala na Rogli pa na porokah in ob drugih priložnostih dobre volje. Po odsluženju vojaščine je Alojz brž poiskal zaposlitev v ravenski železarni. Pridno je opravljal naporna dela, v trenutkih počitka raztegnil meh in ob pogledu na dekleta prisluhnil ritmu srca. To se je ogrelo za mlado Milko, s katero sta se spoznala na Tolstem Vrhu. Harmonijo ljubezni sta 29. avgusta 1964 okronala s poroko in pri njenih starših v Mislinjski Dobravi pletla družinsko gnezdece. V njem so zakonsko toplino še bolj ogreli otroci: sinova Gojko in Drago ter hčerkica Andreja. Alojz je imel rad čebljanje teh sadov ljubezni, z njimi se je igral, jim zaigral in zapel, vselej so lepšali njegov vsakdan. Želel jim je osrečiti otroštvo in mladost, zato sta z Milko uresničila sanje, ko sta zgradila hišo, v kateri se je družina res prijetno počutila. Bil je marljiv delavec ter ljubeč mož in oče, čeprav mu je zdravje prehitro obrnilo hrbet, saj mu je življenje odmerilo komaj 34 let, ko so mu ponagajala pljuča in je bolehal vse do poslednjega diha. Alojz ni obesil na klin ne dela in ne kovanja novih načrtov in želja. S težkim srcem se je leta 1990 sprijaznil z upokojitvijo, saj se je navezal na delo in sodelavce v železarni. Doma je vselej nekaj počel, se veselil obiskov otrok in se predajal vnukom Tadeji, Ani, Janu, Luki in Martini. Zlatega dedka so imeli radi, saj jim je na poseben način lepšal sleherni trenutek, ki so ga lahko preživljali z njim. Skozi igro in čebljanje se je kar pomladil, njegov obraz je žarel od vedrine in ponosa.

Glasba je navdihovala njegovo voljo do življenja, hvaležen je bil vsem, ki so lepšali njegovo srečanje z abrahamom in mu obogatili dan, ko je čakal okroglih 60 let. Bolezen pa mu je vse bolj pretela s tegobami in poslednjih pet let je prepogosto taval od Topolšice do doma. Bila je močnejša od vseh zdravniških posegov, od Lojzetove volje do življenja pa tudi od srčnih želja in upanja njegovih najdražjih.

Zahvala

Ob boleči izgubi ljubega moža, dragega očeta in dedka Alojza Kotnika se iskreno zahvaljujemo bolnišnici Topolšica za vsa prizadevanja pri zdravljenju in prijaznost ter patronažni sestri Petri za tedenske obiske na domu.

Njegovi

Ivanka Pačnik

☆1942

†2007

Narava se je letos prebudila iz zimskega spanja prej kot prejšnja leta. Tudi na Navrškem vrhu se je olistal stari Rebernikov oreh – poln energije varuje malo Rebernikovo hišo, v kateri je zadnja leta preživljala svoj

zasluženi pokoj Ivanka Pačnik. Tudi ona je bila polna energije in volje do življenja. Temperamentna je bila po mami Heleni, Rebernikovi bici, in preudarna po atu Jožetu.

Heleni in Jožetu Štrigl se je Ivanka rodila 6. aprila 1942. Zavekala je pri Krpuhu v Jazbini, kjer je preživela prva leta svojega otroštva. Pogostokrat je obujala spomine na mladostna leta pod Uršljo goro. V varstvu njenih gozdov je preživela vse svoje pestro mladostno življenje – pa naj je bilo to pri Pušniku ali pri Reberniku, kamor se je od Krpuha kot mlado deklo s staršema in ostalimi člani selila. Navezana je bila na gozd, saj je si je svoj prvi denar prislužila z različnimi gozdnimi deli. Kar nekaj gozdnih sadik, katere je posadila mlada Ivanka, se je razvilo v lepa in vitalna drevesa.

Ivankino lepoto in energičnost pa je opazil tudi glasbeno nadarjeni Pačnikov Lipi. Leta 1960 ga je vzela za moža. Skrbno je vzgajala hčeri Cvetko in Marjetko, pa tudi za moža Lipija, ki je dolga leta bolehal, je vestno skrbela. Leta 1977 so se preselili od Kumra na Tolstem Vrhu v Gramoznico na Ravnah na Koroškem, kjer so jo številni otroci spoznali kot varuško. Imela je pravi mali otroški vrtec. Ivankino pridnost pa so spoznali tudi Kotuljci, ko so se leta 1986 prestavili v Prežihovo vas pod Uršljo goro. Čistoča je tudi bila Ivankina vrlina; odprla je svojo pralnico. Rada je zahajala v naravo, še posebno pa v vikend hišo, katero sta z Lipijem najela pri Kališniku na Goriškem vrhu nad Dravogradom.

Usoda je preprečila, da bi dolgo časa uživala lepote narave nad dravsko teraso. Leta 1993 je Ivanka postala vdova. Po mamini smrti se je preselila k atu Jožetu na Navrški vrh, za katerega je skrbela vse do njegove smrti. Poskrbela pa je tudi za Rebernikovo domačijo, kjer je bila kot Rebernikova bica zelo gostoljubna.

Še naprej smo radi zahajali k Reberniku gozdarji in lovci. Ivanka nas je v družbi prijatelja Franca rade volje pogostila. Bila je polna načrtov, pa ji je bolezen preprečila, da bi uresničila številne zastavljene cilje. 7. maja 2007 so Ivanko zapustile življenjske moči. Pod Rebernikovim orehom je zavladała žalost. Za vedno se je poslovila od nas, spomini nanjo pa bodo še dolgo ostali.

Hčeramam z družinama, Ivankinemu prijatelju Francu in ostalemu sorodstvu izrekam iskreno sožalje!

Franc Večko

Cerkvica svetega Vida v Završah je bila v februarjem ponedeljku pretesna, da bi lahko sprejela množico pogrebcev, ki so na poslednji poti pospremili Franca Večka. Občutke, ki so v bridkost odevali njihove obraze, so spremljale besede slovesa.

V petkovem večeru je v slovenjegraški bolnišnici smrt zatislila oči Francu Večku. Čeprav mu je zdravje kdaj le obrnilo hrbet, nismo bili črnogledi niti v zadnjih mesecih, ko je potožil, da mu nagajata srce in sladkorna bolezen. Ko ga je pljučnica v prvih dneh februarja primorala poiskati bolnišnično pomoč, so obrazi njegovih najdražjih postajali vse bolj zaskrbljeni. Po rahli kapi sredi zdravljenja in nudenja strokovne medicinske pomoči so ob srcu začeli pešati še ostali organi in kljub močni volji do življenja je ugasnil utrip njegovega srca.

Na Pečenikovi kmetiji na Kozjaku se je 24. maja 1926 naš Franc rodil. Osem otrok je povila mama Marija in kljub revnemu in skromnemu življenju znala stkati vezi ljubezni in spoštovanja. Franc je že v otroštvu vzljubil kmečki kruh in se zemlji zapisal za vse življenje. Mladost mu je zagrenila 2. svetovna vojna, znašel se je v nemški uniformi in okušal nesmisel vojskovanja po tujih deželah. Ko se je v svobodi spet oklenil lepote domače zemlje, je njegovo srce zavriskalo ob slehernem kmečkem opravilu. Pri Migalecu se je zagledal v mlado Vikico in obrnila se je najsrečnejša stran njegovega življenja. Ljubezen je mladi srci 10. junija 1950 pripeljala pred oltar. Na Pristovnikovi kmetiji v Završah sta krstila svoj zakonski stan. Za hip je teman oblak zakril sončne dni, ko sta njuni srca zaječala ob smrti komaj sedemmesečne prvorojenke. A ob molitvi sta verjela, da prihaja čas, ko bodo prisege pred oltarjem uslišane. V dvoje sta zmogla odstraniti ovire, rojstva sinov Franca, Iva, Rajka in Slavka ter hčera Vikice, Hedvike in Anice pa so Frančevo ljubezen vsa leta odevala v veselje in ponos.

Čeprav ni vse teklo tako, kot je želel, je bil aktiven v najrazličnejših odborih Kmetijske zadruge, od upravnega do nadzornega. Nič ga ni ustavilo v spoznanju, da brez elektrike ne bo napredka. Ob garaških prevozih pri gradnji šole v domačem kraju je dokazoval, da bo razvoj v ta hriboviti zaselek pritekkel po cesti in ne po kolovozu. Ko je ta leta 1957 res povezala zaselek z dolino, se je marsikaj spremenilo. V želji po hitrejših spremembah je kot odbornik zastopal krajevne interese v skupščini slovenjegraške občine in prizadevno deloval v SZDL. Kot pobudnika napredka sem ga spoznal v letih službovanja na završki šoli. Naj je šlo za Socialistično zvezo ali pododbor mislinjske krajevne skupnosti, za posodobitev ceste ali urejevanje ogrevanja in okolice šole, vselej sva kresala mnenja s krajan in jih prenašala naprej. Rad se je Franc znašel med ljudmi, pa naj je šlo za sestanek ali petje na koro, za izlet kmetovalcev, Društva upokojencev ali Rdečega križa. Oboževal je svojo družino ter bil ponosen na hčerke in sinove, ki so doraščali, uspešno iskali svoje poti v življenje, pa vendarle pohiteli domov, ko je klicalo delo. A načrtov in novih ciljev na kmetiji res nikoli ni zmanjkalo. Za uspešno gospodarjenje

je bil potreben nov hlev, za lepše počutje družine nova hiša. Ko sta bili pod streho obe prepotrebni zgradbi in je kmetijo prevzel sin Ivo, so se Francu in Vikici obetala leta lepšega življenja. Pa je usoden požar srečo spet postavil na glavo. Zmogli so toliko moči, tudi razumevanje Zadruga in družbe je podprlo svoj vogal in skoraj nemogoče se je vendarle uresničilo. Spet je raslo upanje, ob marljivem delu je kmetija ostajala ponos Franca in njegove družine. Zato sta se z Vikico ob praznovanju zlate poroke s hvaležnostjo vsem, ki so ju odeli v prelepe trenutke slavlja, sprehodila skozi senčne in sončne dni skupnega krmarjenja skozi življenje. Le sončne sta si želela vtisniti v spomin. Obraze so jima vedrili otroci, ob šestnajstih vnukih se je Franc kar pomladil.

Pred dvema letoma pa je njegovo zdravje načela sladkorna bolezen. Noge so ga vse preveč bolele, pešal je sluh, tudi vid in še spomin je pozneje ponagajal. Letošnja zima je po prvem mesecu tega leta poskrbela še za pljučnico. Moral je v bolnišnico, kjer je po sedemnajstih dneh v petkovem večeru umrl.

Vsem, ki so Francu Večku lajšali bolečine v poslednjih dneh življenja, se njegovi bližnji iskreno zahvaljujejo. Osebuju internega oddelka slovenjegraške bolnišnice ter zdravnicam Marjani Predikaka, Metki Epšek in Ireni Pušnik še posebej. Hvaležni so za pomoč vsem sosedom ter znancem in prijateljem, ki so ga pospremili na njegovi zadnji poti. Pa še pevkam pevskega zbora Korenine in duhovniku, gospodu Poldetu Koratu, ki so s pesmijo in pogrebni obredom poskrbeli za ganljivo slovo.

Spomin

*Prazen dom in dvorišče,
naše oko zaman te išče.
Ni več tvojega smehljaja,
utihnil je tvoj glas,
bolečina in samota sta pri nas.
Bolečina se da skriti,
le tebe, dragi Tone,
nič ne more nadomestiti.*

16. junija mineva eno leto, odkar nas je za vedno zapustil dragi mož, oče, deda, stric in brat

Tone TASIČ s Kozjaka.

Hvala vsem, ki obiskujete njegov prerani grob, prižigate sveče in prinašate cvetje.

Žena Fanika, hči Suzana, zet Rajko in vnukica Klara

Vihornik

Vihornik

Marta Krejan, prof.

Miran Hladnik, literarni zgodovinar, profesor slovenske književnosti na Filozofski fakulteti v Ljubljani, je med drugim napisal *Praktični spisovnik*, priročnik za študente slovenščine. Priročnik je kljub svojemu strokovnemu značaju razumljiv in zanimiv tudi za neslaviste, saj v njem najdemo kar nekaj odgovorov na dvome, ki se nam porajajo v zvezi z našim jezikom. Predstavljam vam povzetek dela besedila iz omenjene knjige, ki jo sicer najdete tudi v elektronski obliki, in sicer na spletnem naslovu <http://www.ijs.si/lit/spisovni.html-12>, ki tudi meni predstavlja vir informacij.

Navodila pri posameznostih v različnih *Pravopisih* se večkrat spreminjajo (SP 1962 je trdil eno, SSKJ nekaj drugega in

SP 2001 spet nekaj tretjega), vendar nas to ne upravičuje, da bi bili pri pravopisu popolnoma samovoljni. Vendarle se je treba držati določenih pravil tudi takrat, ko se lahko med danimi možnostmi odločimo sami. Na primer v dvomljivih primerih, kjer je mogoča pisava tako ali drugače (*slejkoprej*: *slej ko prej*), se odločimo za eno formo in jo pišemo dosledno skozi ves spis. Pisanje na računalnik v takih primerih olajša poenotenje, saj je z enim ukazom mogoče zamenjati vse narobe napisane oblike v spisu. Tudi dvome v zvezi s pisanjem tujih imen in terminov nam lahko razblini kratek pomenek s pravopisom (*Poe – Poeja ...*).

Kako je z ločili, mislim, da smo že govorili (pa še bomo), a vseeno: vsakemu stavčne-

mu ločilu (., ! ? : ...) sledi presledek. Uklepaj – ([< { – je desnostičen, zaklepaj –)] > } – je levostičen, enako je z narekovaji. Tropičje ni levostično ločilo! Če je v oklepaju cela poved, je pika znotraj, če se poved začne zunaj oklepaja, je zunaj tudi končna pika. Na koncu vsake samostojne bibliografske navedbe ali na koncu vsake opombe je vedno pika. Med naslovom revije in letnico ni vejice (JiS 1957), pri knjigah pa je to drugače (*Alamut*, 1938).

V stavkih, kot je npr. tale v oklepaju (Glede na prejšnje odzive, so nas tokrat ljudje presenetili), vejice ni! Vejice ni tudi med zvezami veznikov *tako da, češ da, posebno če, celo kadar* ipd. Veznik *oziroma* ima dva pomena. Kadar ga lahko

nadomestimo z *ali* (veznikom ločnega priredja), pred njim ni vejice, kadar ga lahko nadomesti veznik *to je* (veznik pojasnjevalnega priredja), pred njim stoji vejica.

Za pisanje večinoma vsi uporabljamo računalnike in pogosto se zgodi, da pišemo številko nič (0) s črko o in številko ena (1) s črko l, tako kot smo to počeli na mehaničnih pisalnih strojih. Previdno torej s tem – nič je nič in ena je ena!

Mislím, da je teh drobtinice za danes dovolj, bom pa z njimi nadaljevala v naslednji številki *Viharnika*; v Hladnikovem *Praktičnem spisovniku* se namreč zares najde veliko zanimivih in dejansko praktičnih stvari.

Koroško gozdarsko društvo na potopepanju v Toskani

Brane Širnik, univ. dipl. inž.

Prav poseben naboj pričakovanja in vznemirjenosti je spremljal potnike na ponovnem srečanju članov Koroškega gozdarskega društva, ko smo se na vstopni postaji v Slovenj Gradcu končno prešteli in pričeli naše ponovno »raščanje«. Kar nekaj

časa se nismo družili na podobnih ekskurzijah, zato je bilo tokratno srečanje s stari kolegi skorajda nostalgичno, ko smo se spominjali zgod in nezgod s predhodnih izletov.

Skoraj sama znana imena, prijatelji s poti z dosedanjih popo-

Toskana

San Geminiano

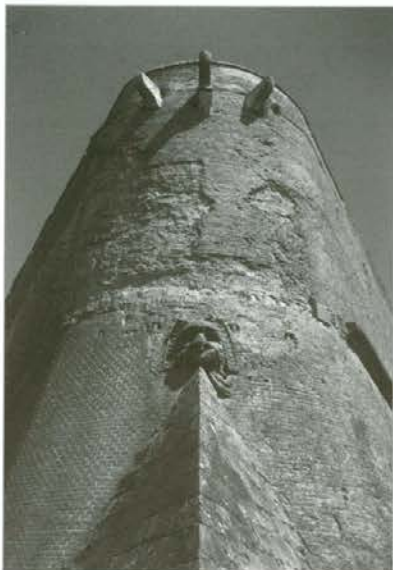
tovanj in nova, desna polovica avtobusa mariborskih kolegov so bili zagotovilo, da se nam obetajo resnično prijetni štirje spomladanski dnevi.

Prešerno razpoloženje »totih in š'tih« gozdarjev je v rani uri zmotila le prijazna ponudba mariborskih in koroških pekarn in seveda nepogrešljive »flaške« z raznoterimi zdravil-

nimi napoji za najrazličnejše težave – najpogosteje proti pomanjkanju koncentracije.

Nekoč smo avtobus napolnili sami, danes so drugačni – bolj »notišni cajti« – je pojamral kolega, in si razkužil grlo. Vse bolj hitro živimo in vse manj je časa za daljšo odsotnost ...

In smo odšli ... nekateri bi se

obzidje iz 11. stoletja

še prijaviteli, vendar je mest v avtobusu že lansko leto zmanjkalo.

Nekam proti Italiji smo se namenili, v tople kraje. V tistem trenutku se je zdelo, da sploh ni važno kam – samo da se spet gre in da bo lušno ...

San Geminiano, Siena, Elba, Pisa, Elba in Firenze se nam

je za zapisalo v naših programih.

Toskanskih romantičnih gričev, prepletenih s skrbno negovanimi popleti vinske trte, smo se zavedli šele, ko smo zjutraj pri prvem postanku zamežikali v jutranje sonce in poskusili prvi capuccino. Zelene griči, zaznamovani z nasadi oljk in vinske trte, so s kamnitimi hišami na obronkih kar zadušili po znamenitih vinih: chianti, brunello, vernazza ... Predvsem lahka polsuha in suha vina še najbolj spominjajo na naš cviček in se izredno uspešno tržijo na ameriškem trgu. Naši Štajerci so seveda stavili na svojega – domačega.

Na popotovanju preko severne Italije seveda ne moreš mimo spomenikov njihove bogate zgodovinske dediščine. V srednjem veku namreč ni bilo skupne države Italije, temveč je na tem področju razvitih veliko številno mestnih držav, ki so imele različne oblike vladavine. Pogosto so se zapletale v medsebojne spopade ali pa so bile žrtve mogočnejših zavojevalcev. Vsem pa so bili skupni podjetnost, dober občutek za posel ter njihov ugoden geografski položaj. Bile so v samem središču Sredozemlja, ki je bilo, po križarskih vojnah in pred odkritjem Amerike, center vse evropske trgovine – notranje in zunanje. Iz bližnjega vzhoda in severne Afrike so preko Arabcev prihajale v italijanska mesta številne luk-

prizorišče Palia v Sieni

suzne dobrine, ki jih je vse bolj razvijano evropsko plemstvo želelo zase. Severnoitalijanske države so neznansko obogatele.

Po najhujši epidemiji kuge, ki je v pičlih treh letih sredi 14. stoletja pomorila kar tretjino evropskega prebivalstva, so si najprej opomogli v Italiji. Naenkrat je bilo za vse dovolj obdelovalne zemlje, hrane in

delovnih mest ... Meščanstvo, družbeni sloj, ki je živel od obrti in trgovine, je postal zelo močan, bogat in pomemben.

Veliki presežki denarja so spodbudili razvoj menjalnic, posojilnic in hranilnic – rodilo se je bančništvo (prvo banko so ustanovili prav v Sieni). Premoženje ni bilo več v posestih, ampak v premoženjih, denar je zakrožil in se vlagal; trgovina in obrtna proizvodnja sta zacveteli.

Gospodarski razvoj se je močno odražal tudi v umetnosti. Umetniki so postali pomembni in njihov poklic spoštovan. Zelo važno je postalo ime avtorja, ki je nosilo neko težo in ugled. Zelo dobro so živeli z naročili mecenov. Najpomembnejši umetniki s tega obdobja so nedvomno Michelangelo, Leonardo da Vinci, Rafael, Botticelli, Brunelleschi ...

V štirih dneh zagotovo nihče od nas ni ostal ravnodušen nad nesmrtnimi spomeniki velikih renesančnih mojstrov.

Viharnik

izdaja:

Gozdno gospodarstvo Slovenj Gradec, d. d., Voračev trg 1, 2380 Slovenj Gradec

GOZDNO
GOSPODARSTVO
SLOVENJ GRADEC D.D.

telefon: 02 88 43 332

faks: 02 88 42 684

e-mail: viharnik@gg-sg.si

direktor:

Silvo Pritržnik

glavna in odgovorna urednica:

Ida Robnik

uredniški odbor:

Ida Robnik, Brane Širnik,
Gorazd Mlinšek, Jože Potočnik,
Marta Krejan, Franc Jurač

lektorica:

Marta Krejan, prof.

idejna zasnova, grafično

oblikovanje in priprava za tisk:

Jože Repas, design

tisk:

ZIP Center d.o.o.
Ravne na Koroškem

avtor fotografije na naslovnici:

Gorazd Mlinšek

Na podlagi mnenja ministrstva za informiranje z dne 30. 1. 1992 je Viharnik proizvod informativnega značaja (tč. tarifne številke 3).

Galerija Uffici

Brunelleschijeva mojstrovina

Fonte Gaia

Elba

Točno tukaj

San Geminiano – prikupno mestece na griču s številnimi stolpiči in obzidjem iz 11. stoletja imenujejo tudi srednjeveški Manhattan. Prestrašil nas je muzej mučilnih naprav z nešteti dokazi strahotne človeške mračne domišljije. Siena – za mnoge najočarljivejšega italijanskega mesta ne smeš zapustiti brez obiska centralnega trga s čudovito palačo »Pubblico«, na katerem se dogaja najznačilnejša konjska dirka t. i. »palio«. Palio nima pravil, saj na njem vedno zmagaja konj z jezdecem ali brez. Na

Veliki - mali mož

Firence

kamnitem tlaku smo se pridružili številnim mladim ob obveznem »najboljšem« sladoledu na svetu. (op. tisti dan). Pisa s svojim »Trgom čudes« in s poševnim stolpom vselej razburi domišljijo številnih turistov, ki sprožajo številne salve posnetkov na največjo italijansko znamenitost zunaj Rima, ki so jo arhitekti z veliko težavo stabilizirali in se danes ne nagiba več. Z njega naj bi metal kamne menda tudi Galileo Galilei. Mi smo raje precej posnetkov porabili tudi v veliko manj obiskanem botaničnem

vrtu, ki je nas je na dvorišču gozdarske fakultete navkljub prostorski stiski navdušil s sistematsko ureditvijo in s pisanim bogastvom cvetov.

Otok Elba je bil naš glavni cilj potovanja. Napoleonov otok, kjer je »veliki mali mož« preživel v izgnanstvu (po porazu Francozov pri Leipzigu leta 1813) samo pičlih deset mesecev, je temeljito iztržil družnje z velikim cesarjem. Bolj kot letna rezidenca je moški svet najbrž navdušila degustacija lokalnih vin, ženski del družbe pa si bo bolj zapomnil ogled

Ne bo se več nagibal

in nakup poldragih kamnov, po katerih je tretji največji italijanski otok razen prikupnih zalivčkov najbolj poznan.

V samem središču idilične gričevnate province Toskane smo obiskali še Firenze. Galerija Ufficci zaradi svojih umetnin slovi za najbogatejšo za francoskim Louvrom – in za vstop je potrebno v dolgih vrstah kar nekaj potrpežljivosti. Svoj zgodovinski vrh je kraj dosegel v 15. stol. pod vladavino italijanskih bankirjev iz družine Medici, ki so privabili k sodelovanju številne umetnike. Najlepši med znanimi moj-

strovinami je večni Michelangelov David. Za njim nikakor ne zaostaja največji renesančni arhitekturni dosežek: Brunelleschijeva kupola florentinske stolnice, ki velja za tretjo največjo katoliško cerkev na svetu.

Po kratkem sprehodu in končnem slovesu s Firencami smo si obljubili, da to svetovno kulturno prestolnico ob drugi priložnosti spet obiščemo. Najbrž pa še ne naslednje leto, ko Koroško gozdarsko društvo spet odpotuje – ne povemo še kam, vendar obljubimo, da nam bo lepo.

Tanti saluti!

Zanimivi citrusi

Trg čudes

Vino pa ni

Ker vaš avto ni igrača

Avtomobilska zavarovanja

ZM d.d.
ZAVAROVALNICA MARIBOR
Življenje gre naprej in mi z vami

Pravna zaščita voznškega dovoljenja in 24-urna pomoč na cesti za **samo 1 cent**
(če sklenete AO in AOplus)

Izplačilo odškodnine takoj

SAMO PRI NAS!

Več informacij na 080 19 20 in na www.zav-mb.si